

www.sintef.no

SINTEF Helse Postadresse:
Pb 124, Blindern, 0314 Oslo/
7465 TrondheimTelefon:
40 00 25 90 (Oslo og Trondheim)
Telefaks:
22 06 79 09 (Oslo)
73 59 63 61 (Trondheim)

Foretaksregisteret: NO 948 007 029 MVA

SINTEF RAPPORT

TITTEL

25 år med selvbestemt abort

FORFATTER(E)

Inger Johanne Bakken og Finn Egil Skjeldestad

OPPDRAGSGIVER(E)

Helse- og omsorgsdepartementet

RAPPORTNR. STF78 A052501	GRADERING Åpen	OPPDRAGSGIVERS REF. Sissel Jacobsen	
GRADER. DENNE SIDE Åpen	ISBN 82-14-03785-9	PROSJEKTNR. 78C01130	ANTALL SIDER OG BILAG 53
ELEKTRONISK ARKIVKODE Raport 25-års v4.doc	PROSJEKTLEDER (NAVN, SIGN.) Inger Johanne Bakken <i>I. Bakken</i>	VERIFISERT AV (NAVN, SIGN.) Finn Egil Skjeldestad <i>F. Skjeldestad</i>	
ARKIVKODE E	DATO 2005-05-31	GODKJENT AV (NAVN, STILLING, SIGN.) Finn Egil Skjeldestad <i>F. Skjeldestad</i>	

SAMMENDRAG

Rapporten bygger på en analyse av alle utførte svangerskapsavbrudd registrert i Statistisk sentralbyrå fra 1. januar 1979 til og med 31. desember 2003. I løpet av de 25 første årene med lov om selvbestemt abort er det registrert 365 553 utførte inngrep blant kvinner 15-44 år. I løpet av 25-årsperioden har det skjedd store demografiske endringer blant kvinner i fertil alder (15-44 år). Antallet gifte kvinner har gått tilbake med 150 000, samtidig som antallet ugifte kvinner har økt med 250 000. Justert for endringer i alders- og sivilstandssammensetning av populasjonen har den generelle abortraten gått gradvis nedover fra 18,1 til 15,3 per 1 000 kvinner fra femårsperioden 1979-84 til perioden 1999-2003 (16 %). Den generelle abortraten for gifte kvinner har gått ned fra 10,9 til 8,3 per 1 000 (24 %) fra 1979-84 til 1999-2003. Samtidig har den generelle abortraten for ugifte kvinner gått tilbake fra 23,1 til 19,2 per 1 000 (17 %) over samme periode. De fylkesvise forskjellene i abortrater er blitt mindre i løpet av de 25 årene for studien. Forekomsten er fortsatt høyest i Oslo og Finnmark. Fylker med høy forekomst av svangerskapsavbrudd har høyere aldersspesifikke abortrater i alle aldersgrupper enn fylker med lavere forekomst av svangerskapsavbrudd. Andelen inngrep utført etter 12. svangerskapsuke har vært stabilt over alle årene for studien (< 3 %). Andelen innvilgede søknader på grunnlag av arvemessige forhold har vært økende og øker med økende svangerskapslengde. Den totale konsepsjonsraten (summen av fødsels- og abortrate) har gått sterkt tilbake for norske tenåringsjenter i løpet av perioden. I hele perioden 1979-2003 har abortratene vært høyest blant kvinner 20-24 år.

STIKKORD	NORSK	ENGELSK
GRUPPE 1	svangerskapsavbrudd	induced abortion
GRUPPE 2	utvikling	time trends
EGENVALGTE	Norge	Norway

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	4
2	Materiale og metode	5
2.1	Datagrunnlaget	5
2.2	Definisjoner	6
2.3	Statistiske analyser	6
3	Resultater	7
3.1	Utførte svangerskapsavbrudd	7
3.2	Svangerskapsavbrudd og antall kvinner i fertil alder	8
3.3	Svangerskapsavbrudd i ulike aldersgrupper	9
3.4	Abortrate og sivilstand	10
3.4.1	Abortrater blant gifte kvinner	11
3.4.2	Abortrater blant ugifte kvinner	12
3.4.3	Forventet antall svangerskapsavbrudd i 2003 basert på ratene i 1979	13
3.5	Betydning av endring i sivilstands- og alderssammensetning for abortratene	15
3.6	Fylkesvise forskjeller i abortrater	17
3.6.1	Fylkesvise forskjeller i generell abortrate	17
3.6.2	Fylkesvise forskjeller i abortrater, kvinner 15-19 år	18
3.6.3	Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 20-24 år	19
3.6.4	Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 25-29 år	20
3.6.5	Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 30-34 år	21
3.6.6	Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 35-39 år	22
3.6.7	Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 40-44 år	23
3.6.8	Fylkesvise oversikter	24
3.6.9	Østfold	24
3.6.10	Akershus	25
3.6.11	Oslo	26
3.6.12	Hedmark	27
3.6.13	Oppland	28
3.6.14	Buskerud	29
3.6.15	Vestfold	30
3.6.16	Telemark	31
3.6.17	Aust-Agder	32
3.6.18	Vest-Agder	33
3.6.19	Rogaland	34
3.6.20	Hordaland	35
3.6.21	Sogn og Fjordane	36
3.6.22	Møre og Romsdal	37
3.6.23	Sør-Trøndelag	38
3.6.24	Nord-Trøndelag	39
3.6.25	Nordland	40
3.6.26	Troms	41
3.6.27	Finnmark	42
3.7	Nemndbehandling	43
3.8	Kvinner med gjentatte svangerskapsavbrudd	45
3.9	Barnetall blant kvinner som får utført svangerskapsavbrudd	46

4	Abortutviklingen i de andre nordiske landene.....	47
5	Diskusjon	49
	5.1 Datagrunnlaget	49
	5.2 Nedgang i antall svangerskapsavbrudd	49
	5.3 Kulturelle forskjeller	49
	5.4 Svangerskapsavbrudd avgjort ved nemndbehandling	50
	5.5 Gjentatt svangerskapsavbrudd.....	50
	5.6 Svangerskapsavbrudd og tidligere barnefødsler.....	50
	5.7 Svangerskapsavbrudd og prevensjonsbruk	51
6	Konklusjon	52
7	Referanser	53

1 Innledning

Det har i alle år vært et mål for norske helsemyndigheter å forebygge uønskede svangerskap. Abortstatistikken er et redskap som kan benyttes til å overvåke om disse tiltakene fungerer, og for vurdering av igangsetting av nye tiltak. Siden antallet kvinner i den aktuelle aldersgruppen og aldersfordelingen blant disse varierer over tid, gir det totale antallet svangerskapsavbrudd liten informasjon om utviklingen i forekomst av svangerskapsavbrudd.

I denne rapporten beskriver vi hvordan utviklingen i forekomst av svangerskapsavbrudd er avhengig av alder, sivilstand, bosted, tidligere aborterfaring og antallet barn. Rapporten bygger på data om svangerskapsavbrudd innmeldt til Statistisk sentralbyrå for 25-årsperioden fra innføring av lov om selvbestemt abort (1. januar 1979 - 31. desember 2003). Dataene er presentert i femårsintervaller. Utviklingen i de fem første og de fem siste årene av perioden er også vist i ettårsintervall.

Denne rapporten er en videreføring av en tidligere publikasjon om svangerskapsavbrudd i Norge i perioden 1979-98 (1).

2 Materiale og metode

Rapporten bygger på data over svangerskapsavbrudd innmeldt fra gjennomførende instans (sykehusene) til Statistisk sentralbyrå fra 1. januar 1979 til 31. desember 2003.

Befolkningsdata for kvinner 15-44 år bosatt i Norge (per 31.12) for årene 1986-2003 er hentet direkte fra Statistisk sentralbyrås statistikkbank (www.ssb.no). Eldre data er hentet fra Statistisk sentralbyrås tidligere publikasjoner.

2.1 Datagrunnlaget

Totalt ble det registrert 365 553 utførte svangerskapsavbrudd blant norske kvinner over perioden 1979-2003. I analysene i denne rapporten inngår data om svangerskapsavbrudd utført blant kvinner 15-44 år (N = 362 220, 99,1 % av totalantallet).

I analysene er det benyttet opplysninger om år for inngrepet, kvinnens fødselsår, sivilstand, bosted (fylke), tidligere fødsler, tidligere aborterfaring og svangerskapets varighet. For svangerskapsavbrudd gjennomført etter 12. svangerskapsuke (svangerskapsavbrudd behandlet i nemd) er opplysninger om paragraf for innvilgelse tatt med i analysene.

Dataene er for en stor grad komplette. I det følgende gjør vi rede for graden av kompletthet for de ulike variablene, og for hvordan vi har håndtert manglende data.

År for inngrep

Opplysningene om år for inngrep var komplette.

Alder

Alder ble beregnet som differansen mellom år for inngrep og fødselsår. Opplysninger om fødselsår manglet i 771 tilfeller. Disse dataene er utelatt fra analysene.

Sivilstatus

Opplysninger om sivilstatus manglet i 5,4 % (19 499/362 220) av tilfellene. Ved manglende data om sivilstatus ble kvinnen klassifisert som "enslig". I Statistisk sentralbyrås data over svangerskapsavbrudd inngår kategoriene "enslige, gifte, samboende, skilte, enker". I befolkningsdata fra Statistisk sentralbyrå er samboende kvinner kategorisert som "enslige". Vi benytter derfor bare kategoriene "gifte" og "ugifte" kvinner i denne rapporten. Med denne definisjonen er kategorien "gifte" relativt homogen over tid, mens kategorien "ugifte" vil inneholde langt flere samboende kvinner mot slutten av 25-årsperioden sammenliknet med begynnelsen av perioden.

Tidligere fødsler

Opplysninger om tidligere fødsler manglet i 5,0 % (18 114/362 220) av tilfellene. Ved manglende data om tidligere fødsler ble antallet tidligere fødsler satt til "ingen".

Tidligere svangerskapsavbrudd

Opplysninger om tidligere svangerskapsavbrudd manglet i 27 707 tilfeller (7,6 %). Ved manglende data om tidligere svangerskapsavbrudd ble antallet tidligere svangerskapsavbrudd satt til "ingen".

Svangerskapslengde

Data om svangerskapslengde manglet i 12 297 tilfeller (3,3 %).

Innvilgelse etter behandling i nemnd

Opplysninger om hvilken paragraf som er benyttet for innvilgelse av svangerskapsavbrudd etter 12. svangerskapsuke er angitt i Statistisk sentralbyrås data etter bokstavkodene a til e. Bokstavkodene henviser til forskriften om lov om svangerskapsavbrudd paragraf 2. Paragraf 2a angir mors helsetilstand som indikasjon; paragraf 2b sosiale indikasjoner; paragraf 2c arvemessige indikasjoner; paragraf 2d strafferettslige/etiske (voldtekt/incest) indikasjoner og paragraf 2e viser til alvorlige mentale avvik. I de få tilfellene hvor det forelå opplysninger om flere paragrafer bak et vedtak er paragraf for vedtak analysert i prioritert rekkefølge e>d>c>b>a.

I analyser av nemndbehandling er begjæringer hvor svangerskapslengden var 12 uker eller lavere og hvor det ikke forelå opplysninger om nemndbehandling/paragraf (n = 336 921) og begjæringer som verken inneholdt opplysninger om nemndbehandling, paragraf eller svangerskapslengde (n = 11 800) utelatt.

For hele perioden var det registrert svangerskapslengde lengre enn 12 uker og/eller paragraf benyttet ved nemndbehandling i 3,7 % (13 479/362 220) av tilfellene. Opplysninger om svangerskapslengde manglet for 6,4 % (859/13 479) av begjæringene, mens opplysninger om paragraf manglet i 34,4 % (4 635/13 479) av tilfellene.

2.2 Definisjoner

Aldersgrupper

Data er analysert etter femårs aldersgrupper (15-19 år, 20-24 år, 25-29 år, 30-34 år, 35-39 år og 40-44 år).

Tidsperioder

Data er presentert i tidsperioder på fem år (1979-83, 1984-88, 1989-93, 1994-98 og 1999-2003).

Fertil alder

Analysene omfatter kvinner i fertil alder, definert som 15-44 år.

2.3 Statistiske analyser

Den generelle abortraten er antallet svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i alderen 15-44 år. Aldersspesifikke abortrater er antallet aborter per 1 000 kvinner innenfor de ulike aldersgruppene. Generelle og aldersspesifikke abortrater etter sivilstand er også beregnet og er angitt per 1 000 gifte kvinner og per 1 000 ugifte kvinner. Det er i tillegg beregnet fødselsrate for tenåringsjenter (antallet fødsler per 1 000 tenåringer). Data om fødsler er hentet fra Medisinsk fødselsregister.

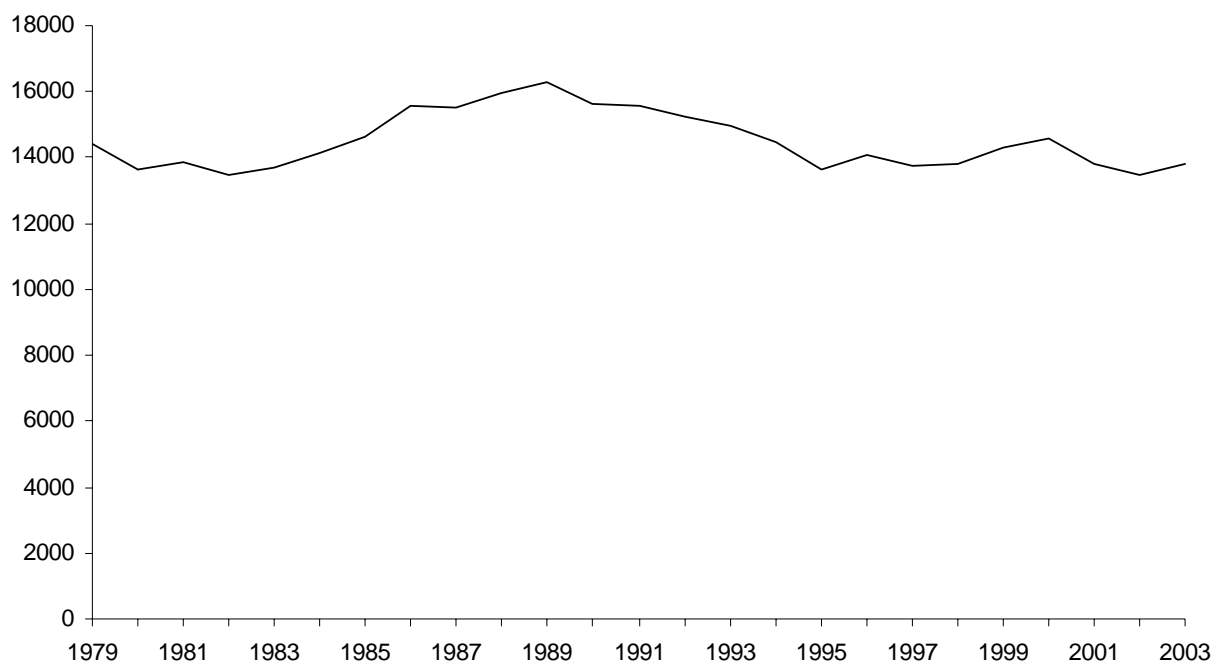
Analysene er gjort ved hjelp av SPSS, versjon 12.1. "Den direkte metode" er benyttet for alders- og sivilstandsstandardisering, med antallet kvinner bosatt i Norge per 31.12.2003 som referansepopulasjon.

3 Resultater

3.1 Utførte svangerskapsavbrudd

I løpet av 25-årsperioden 1979-2003 har det årlige antallet svangerskapsavbrudd blant kvinner 15-44 år variert relativt lite (Figur 1).

I de første årene etter at lov om selvbestemt abort trådte i kraft, sank det årlige antallet svangerskapsavbrudd fra nær 14 500 i 1979 til nær 13 700 i 1983. Deretter steg aborttallene frem til 1989 da det ble gjennomført nesten 16 300 svangerskapsavbrudd. Dette er det høyeste antallet svangerskapsavbrudd som noen gang er registrert i Norge. Fra 1989 sank aborttallene igjen, til nesten 14 500 i 1994. Fra midten av 1990-årene og frem til i dag har det årlige antallet svangerskapsavbrudd variert rundt 14 000. Det laveste antallet svangerskapsavbrudd i hele perioden ble registrert i 2002 (under 13 500). Fra 2002 til 2003 ble det igjen registrert en svak økning (13 800 avbrudd i 2003).

Figur 1
Antallet utførte svangerskapsavbrudd 1979-2003
Number of induced abortions 1979-2003

3.2 Svangerskapsavbrudd og antall kvinner i fertil alder

De absolutte aborttallene gir liten informasjon om utviklingen i omfanget av svangerskapsavbrudd. For å få et mer nyansert bilde av utviklingen, må det taes hensyn til utviklingen i antallet kvinner i fertil alder (15-44 år) og alderssammensetningen.

I løpet av de 25 årene som er gått siden lov om selvbestemt abort ble innført har antallet kvinner økt med over 12 % (Tabell 1). Samtidig har det absolutte antallet svangerskapsavbrudd blant kvinner i denne aldersgruppen gått tilbake med over 4 %.

Tabell 1

Antall kvinner 15-44 år og antallet svangerskapsavbrudd i denne aldersgruppen, 1979-2003

Number of women 15-44 years and number of induced abortions in this age group, 1979-2003

År	Antall kvinner (N)		Antall svangerskapsavbrudd (N)	
1979	820 889	(referanse)	14 436	(referanse)
1984	889 075		14 149	
1989	933 161		16 279	
1994	922 997		14 461	
1999	919 182		14 284	
2003	920 048	(12,1 %)	13 799	(-4,4 %)

Den aldersmessige sammensetningen av kvinner i fertil alder har endret seg betydelig over perioden 1979-2003. På begynnelsen av 1980-årene kom de store fødselskullene født på midten og slutten av 1960-årene inn i fertil alder. Samtidig forlot de små fødselskullene født før den andre verdenskrig fertil alder. Dette førte til at antallet kvinner i fertil alder gradvis økte gjennom 1980-årene, og til at det ble en forskyvning mot de yngste aldersgruppene hvor svangerskapsavbrudd forekommer hyppigst.

Forandringer i andelen unge og eldre kvinner vil påvirke den generelle abortforekomsten hvis svangerskapsavbrudd opptrer med forskjellig hyppighet i ulike aldersgrupper. For å beskrive utviklingen i antallet svangerskapsavbrudd mer nyansert vil vi ta for oss hvordan svangerskapsavbrudd har forekommet i ulike grupper av alder og sivilstand over 25-årsperioden.

I det følgende benytter vi abortrater (antallet aborter per 1 000 kvinner). Abortrater gir et bedre bilde av abortutviklingen enn det absolutte antallet svangerskapsavbrudd.

3.3 Svangerskapsavbrudd i ulike aldersgrupper

Tabell 2 viser aldersspesifikke abortrater i femårsperioder fra og med 1979 til og med 2003. I tillegg er det vist aldersspesifikke abortrater for hvert av årene 1979-83 og 1999-2003.

I løpet av hele perioden har abortraten vært høyest blant kvinner 20-24 år og lavest blant kvinner 40-44 år. Mens abortratene har vært relativt stabile i aldersgruppene 20-24 år, 25-29 år, 30-34 år og 35-39 år, har abortratene falt både blant de yngste og de eldste kvinnene. Blant tenåringene var abortratene betydelig lavere i de to siste femårsperiodene sammenliknet med den første femårsperioden, med en total tilbakegang på 23 %. Blant kvinner 40 år og eldre falt abortraten med 38 % fra første til siste femårsperiode. Nedgangen i abortratene for de yngste og de eldste kvinnene gjenspeiler seg i de generelle abortratene som gikk tilbake med omtrent 7 % fra den første til den siste femårsperioden.

Tabell 2

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner (15-44 år) etter alder, femårsintervall (1979-2003) og ettårsintervall (1979-83, 1999-2003)

Induced abortions per 1 000 women (15-44 years) by age, five year time intervals (1979-2003) and one year time intervals (1979-83, 1999-2003)

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2
1979	21,9	24,5	18,4	15,4	12,7	8,2	17,6
1980	20,2	23,8	16,8	14,0	11,9	7,6	16,3
1981	20,4	22,4	17,7	14,3	11,7	6,9	16,2
1982	18,5	23,7	16,0	14,1	12,0	6,7	15,6
1983	18,0	24,3	17,2	13,9	11,2	6,5	15,6
1999	16,2	27,0	20,2	15,8	10,8	4,5	15,5
2000	16,9	28,7	20,3	16,0	11,1	4,4	15,9
2001	15,8	26,8	19,6	15,3	10,8	4,2	15,1
2002	13,9	27,1	19,5	15,0	10,4	4,2	14,7
2003	13,3	27,2	20,2	15,5	11,5	4,6	15,0

¹Abortrate for kvinner 15-44 år, ikke justert for endring i alders- og sivilstandssammensetning over tidsrommet 1979-2003

¹Crude abortion rate, women 15-44 years, 1979-2003

3.4 Abortrate og sivilstand

I løpet av de 25 årene som er gått fra lov om selvbestemt abort ble innført har antallet kvinner i fertil alder økt med nesten 100 000. Samtidig har antall svangerskapsavbrudd vært nokså konstant og variert mellom 14 000 og 16 000 inngrep.

Til tross for den sterke økningen i antallet kvinner 15-44 år, har antallet *gifte* kvinner i denne aldersgruppen gått sterkt tilbake. Tabell 3 viser antallet gifte og ugifte kvinner i alderen 15-44 år for hvert av årene 1979, 1984, 1989, 1994, 1999 og 2003. En endring i forholdet mellom antallet gifte og ugifte kvinner vil ha betydning for utviklingen i aborttallene hvis aborthyppigheten varierer med sivilstand.

Tabell 3

Antallet kvinner i alderen 15-44 år etter sivilstand, 1979, 1984, 1989, 1994, 1999 og 2003

Number of women (15-44 years) by marital status, 1979, 1984, 1994, 1999 and 2003

År	Ugifte ¹ (N)	Gifte (N)	Totalt (N)
1979	340 923	479 966	820 889
1984	422 658	466 417	889 075
1989	499 140	434 021	933 161
1994	549 696	373 301	922 997
1999	577 305	341 877	919 182
2003	599 775	320 273	920 048

¹Inkluderer: enker og skilte, separerte og samboende kvinner

¹Includes: widows and divorced, separated, and cohabitating women

I de følgende kapitlene beskrives utvikling i aldersspesifikke og gjennomsnittlige abortrater blant gifte og ugifte kvinner.

3.4.1 Abortrater blant gifte kvinner

Tabell 4 viser aldersspesifikke abortrater for gifte kvinner. Abortratene har vært økende i de yngste årsklassene av gifte kvinner men siden det er få gifte kvinner i de yngste årsklassene, har dette liten betydning for de totale abortratene for gifte kvinner. For alle de andre aldersklassene av gifte kvinner har abortratene falt, og den totale abortraten for gifte kvinner er redusert med 24 % fra første til siste femårsperiode.

De siste fem årene har abortratene blant gifte kvinner vært svært stabile. De observerte variasjonene i abortratene for de yngste kvinnene skyldes at antallet gifte kvinner 15-19 år er svært lavt.

Tabell 4

Svangerskapsavbrudd per 1 000 gifte kvinner (15-44 år) etter alder, femårsintervall (1979-2003) og ettårsintervall (1979-83 og 1999-2003)

Induced abortions per 1 000 married women (15-44 years) by age, five year time intervals (1979-2003) and one year time intervals (1979-83 and 1999-2003)

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	
1979-83	15,9	12,6	12,0	12,2	10,8	6,9	10,9
1984-88	21,7	13,3	11,6	11,0	9,2	4,9	9,4
1989-93	25,8	15,8	11,9	10,0	7,8	3,5	8,3
1994-98	57,6	16,3	10,9	9,8	7,2	3,0	7,6
1999-2003	38,5	20,3	12,6	10,2	8,1	3,4	8,3
1979	16,1	14,0	13,6	13,3	11,4	7,9	12,1
1980	15,0	12,1	11,7	11,7	10,8	7,1	10,8
1981	16,8	11,8	12,2	12,1	10,8	6,5	10,8
1982	17,0	12,4	10,6	12,0	10,9	6,5	10,5
1983	14,2	12,5	11,7	11,6	10,2	6,4	10,4
1999	20,7	19,2	11,8	10,3	8,2	3,5	8,2
2000	57,3	19,1	11,5	10,3	8,5	3,6	8,3
2001	34,8	19,6	13,8	9,9	7,9	3,2	8,2
2002	37,9	23,0	13,2	10,1	7,8	3,0	8,2
2003	44,5	20,6	13,1	10,2	8,1	3,8	8,5

¹Abortrate per 1 000 gifte kvinner 15-44 år, ikke justert for endring i alderssammensetning for gifte kvinner over tidsrommet 1979-2003

¹Abortion rate per 1 000 married women 15-44 years, unadjusted for age

3.4.2 Abortrater blant ugifte kvinner

Abortratene for ugifte kvinner var stabile i 1980-årene, men gikk tilbake i 1990-årene (Tabell 5). Denne tilbakegangen kom i alle aldersgruppene med unntak av aldersgruppen 20-24 år, hvor abortratene var stabile. Den totale abortraten for ugifte kvinner er redusert med 17 % fra den første til den siste femårsperioden.

Tabell 5

Svangerskapsavbrudd per 1 000 ugifte kvinner (15-44 år), femårsaldersgrupper, femårsintervall (1979-2003) og ettårsintervall (1979-83 og 1999-2003)

Induced abortions per 1 000 unmarried women (15-44 years), five year age groups, five year time intervals (1979-2003) and one year time intervals (1979-83 and 1999-2003)

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	
1979-83	19,8	29,3	28,4	23,3	17,0	8,5	23,1
1984-88	19,2	32,2	29,8	23,8	16,7	7,0	23,8
1989-93	16,9	31,1	30,5	24,7	16,8	7,0	23,3
1994-98	15,3	26,2	24,9	22,1	15,0	6,0	20,0
1999-2003	15,1	28,0	22,9	20,5	15,1	6,0	19,2
1979	22,1	31,2	31,0	25,6	19,7	10,2	25,3
1980	20,3	30,4	28,9	24,3	17,2	10,4	23,8
1981	20,4	27,4	29,6	23,4	16,2	8,4	23,0
1982	18,5	28,8	26,5	22,0	17,0	7,7	22,0
1983	18,1	29,0	26,8	21,7	15,8	6,7	21,7
1999	16,2	27,7	23,7	21,2	14,6	6,5	19,9
2000	16,8	29,5	23,9	21,5	14,6	6,0	20,3
2001	15,7	27,4	21,9	20,4	14,6	5,9	18,9
2002	13,8	27,5	21,9	19,4	13,6	6,1	18,2
2003	13,2	27,8	22,8	20,0	15,8	5,7	18,5

¹Abortrate per 1 000 ugifte kvinner 15-44 år, ikke justert for endring i alderssammensetning for gifte kvinner over tidsrommet 1979-2003

¹Abortion rate per 1 000 unmarried women 15-44 years, unadjusted for age

3.4.3 Forventet antall svangerskapsavbrudd i 2003 basert på ratene i 1979

Som vist i Tabell 3 har det totale antallet kvinner i fertil alder økt i perioden 1979-2003, mens antallet gifte kvinner har gått sterkt tilbake. Siden abortratene har vært omtrent dobbelt så høye for ugifte kvinner sammenliknet med gifte kvinner vil denne demografiske endringen ha påvirket det totale antallet svangerskapsavbrudd.

I 1979 var den gjennomsnittlige abortraten 12,1 per 1 000 for gifte kvinner (Tabell 4) og 25,3 per 1 000 for ugifte kvinner (Tabell 5), og totalt ble det registrert 14 436 svangerskapsavbrudd (Tabell 1).

Hvis vi anvender abortratene fra 1979 på populasjonen av gifte og ugifte kvinner i 2003, vil vi få følgende regnestykke for forventet antall svangerskapsavbrudd i 2003:

Forventet antall svangerskapsavbrudd for gifte kvinner:

Totalantallet gifte kvinner i 2003 * abortraten for gifte kvinner i 1979 =
 $320\,273 * 12,1/1\,000 = 3\,875$

Forventet antall svangerskapsavbrudd for ugifte kvinner:

Totalantallet ugifte kvinner i 2003 * abortraten for ugifte kvinner i 1979 =
 $599\,775 * 25,3/1\,000 = 15\,174$

Forventet antall svangerskapsavbrudd totalt:

$3\,875 + 15\,174 = \underline{19\,049}$

Etter denne standardiseringen er den faktiske reduksjonen i aborttallene **24 %**:

$100\% * (19\,049 - 14\,436)/19\,049 = \underline{24\%}$

Mot dette regnestykket er det lett å innvende at en ugift kvinne i 2003 er forskjellig fra en ugift kvinne i 1979, siden samboerskap er blitt langt mer vanlig i løpet av 25-årsperioden.

I 1979 var 58 % av kvinner i fertil alder gift, mens andelen gifte kvinner i 2003 var 36 %. I det følgende antar vi at andelen kvinner som levde i ekteskap og/eller samboerskap i 2003 var den samme som andelen som levde i ekteskap i 1979. I tillegg antar vi at abortratene for kvinner i ekteskap og samboerforhold er like. Da får vi følgende regnestykke for forventet antall svangerskapsavbrudd i 2003:

Forventet antall svangerskapsavbrudd for gifte/samboende kvinner:

Totalt antall kvinner i 2003 * andelen gifte kvinner i 1979 * abortraten for gifte kvinner i 1979
= 920 048 * 58 % * 12,1/1 000 = 6 457

Forventet antall svangerskapsavbrudd for enslige kvinner:

Totalt antall kvinner i 2003 * andelen ugifte kvinner i 1979 * abortraten for ugifte kvinner i 1979
= 920 048 * 42 % * 25,3/1 000 = 9 776

Forventet antall svangerskapsavbrudd totalt:

6 457 + 9 776 = 16 233

Med disse antakelsene blir den faktiske reduksjonen i aborttallene **11 %**:

$100 \% * (16\,233 - 14\,432)/16\,233 = \underline{11 \%}$

Den reelle nedgangen i aborttallene ligger et sted mellom disse estimatene (24 % og 11 %), da vi vet fra tidligere studier (2) at kvinner som blir gravide mens de lever i samboerforhold velger svangerskapsavbrudd oftere enn gifte kvinner, men sjeldnere enn enslige kvinner.

I resten av denne rapporten opererer vi med bare to klasser for sivilstand, ”gift” og ”ugift”.

3.5 Betydning av endring i sivilstands- og alderssammensetning for abortratene

Den generelle abortraten (15-44 år) i Tabell 2 er verken justert for endringer i sivilstands- eller alderssammensetning blant kvinner i fertil alder.

I løpet av perioden 1979-2003 har endringene i antallet gifte og ugifte kvinner i de ulike alderskategoriene vært store (Tabell 6).

Tabell 6

Antallet gifte og ugifte kvinner etter alder for årene 1979, 1984, 1989, 1994, 1999 og 2003
Number of married and unmarried women by age, 1979, 1984, 1994, 1999 and 2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt 15-44
	15-19 (N)	20-24 (N)	25-29 (N)	30-34 (N)	35-39 (N)	40-44 (N)	
<i>Gifte</i>							
1979	4 152	58 507	106 447	126 443	100 563	83 854	479 966
1984	1 985	39 026	93 414	112 628	123 324	96 040	466 417
1989	1 094	26 198	74 553	104 154	110 615	117 407	434 021
1994	518	15 110	59 697	89 040	103 638	105 298	373 301
1999	579	11 121	48 447	85 530	94 611	101 589	341 877
2003	539	10 958	40 380	79 147	94 414	94 808	320 273
<i>Ugifte¹</i>							
1979	147 552	92 940	40 723	26 395	18 573	14 740	340 923
1984	160 917	114 045	59 479	35 402	29 858	22 957	422 658
1989	154 986	138 566	81 520	50 740	37 914	35 414	499 140
1994	132 210	144 092	108 430	69 187	52 239	43 538	549 696
1999	128 895	126 184	115 840	86 092	65 352	54 942	577 305
2003	135 771	123 962	106 891	92 024	77 200	63 927	599 775

¹Inkluderer: enker og skilte, separerte og samboende kvinner

¹Includes: widows and divorced, separated, and cohabitating women

Antallet gifte kvinner i de yngste aldersklassene har gått sterkt tilbake, mens antallet kvinner i de eldste aldersklassene har vært noenlunde konstant. Abortratene er lavere blant de eldste gifte kvinnene enn blant de yngste, og hvis det ikke korrigeres for endring i alderssammensetning vil sammenlikninger over tid være noe misvisende.

Antallet ugifte kvinner har økt med nærmere 280 000 fra 1979 til 2003. Denne økningen har kommet i alle aldersgrupper med unntak av aldersgruppen 15-19 år hvor det bare er små endringer.

Ujusterte generelle abortratene og generelle abortrater justert for alder for gifte og ugifte kvinner er vist i Tabell 7. Den totale generelle abortraten er justert både for endringer i alder og sivilstand.

Tabell 7

Ujusterte og justerte generelle abortrater for gifte og ugifte kvinner og totale abortrater, femårsperioder, 1979-2003

Crude and adjusted general abortion rates for married and unmarried women, and total abortion rates, five year time intervals, 1979-2003

Periode/	Gifte kvinner		Ugifte kvinner		Totalt	
	Ujustert	Justert ¹	Ujustert	Justert ²	Ujustert	Justert ³
1979-83	10,9	10,2	23,1	22,5	16,3	18,1
1984-88	9,4	8,8	23,8	22,9	16,6	18,0
1989-93	8,3	7,9	23,3	22,1	16,7	17,3
1994-98	7,6	7,5	20,0	19,3	15,2	15,2
1999-2003	8,3	8,3	19,2	18,9	15,2	15,2

¹Justert for alder. Referansepopulasjon: ugifte kvinner per 31. desember 2003

²Justert for alder. Referansepopulasjon: gifte kvinner per 31. desember 2003

³Justert for alder og sivilstand. Referansepopulasjon: kvinner per 31. desember 2003

¹ *Adjusted for age. Reference population: unmarried women per December 31 2003*

² *Adjusted for age. Reference population: married women per December 31 2003*

³ *Adjusted for age and marital status. Reference population: women per December 31 2003*

Fra den første til den siste femårsperioden gikk den aldersjusterte abortraten for gifte kvinner tilbake med 19 % (fra 10,2 til 8,3 per 1 000 kvinner), mens den aldersjusterte abortraten for ugifte kvinner gikk tilbake med 16 % (fra 22,5 til 18,9 per 1 000 kvinner). Samtidig gikk den totale abortraten justert for alder og sivilstand tilbake med 16 % (fra 18,1 til 15,2 per 1 000 kvinner).

3.6 Fylkesvise forskjeller i abortrater

De fylkesvise forskjellene i abortrater har vært relativt store i løpet av 25-årsperioden for denne studien. Tabell 8 viser generell abortrate justert for alder etter fylke (femårsperioder 1979-2003, ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003), mens Tabell 9 til og med Tabell 14 viser aldersspesifikke abortrater etter fylke (femårsperioder 1979-2003).

3.6.1 Fylkesvise forskjeller i generell abortrate

Gjennom alle årene for studien har aborthyppigheten i Oslo vært betydelig høyere enn i de andre fylkene, fulgt av Finnmark (Tabell 8). Agderfylkene, Rogaland og Sogn og Fjordane har hatt de laveste abortrater. Forskjellen mellom Oslo og landets øvrige fylker var høyest i midten av 1980-årene. Fra midten av 1980-årene har de fylkesvise forskjellene blitt redusert, da abortratene i de fylkene med høyest abortrater har gått tilbake, mens ratene har vært stabile i de fylkene som i utgangspunktet hadde lave abortrater.

Tabell 8

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 15-44 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003 justert for endring i alderssammensetning¹

Induced abortion per 1 000 women 15-44 years by county in five year intervals, 1979-2003, adjusted for changes in age distribution

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	14,5	14,5	14,2	14,1	15,6
Akershus	14,9	16,3	16,6	14,8	15,8
Oslo	23,1	27,2	27,9	22,6	20,0
Hedmark	15,9	15,0	15,5	14,3	15,7
Oppland	15,0	13,6	14,4	14,4	15,5
Buskerud	14,4	15,3	15,4	14,3	14,6
Vestfold	15,2	14,2	15,0	14,0	15,3
Telemark	13,9	13,6	13,8	13,4	15,2
Aust-Agder	10,8	10,7	10,5	10,6	10,7
Vest-Agder	10,5	10,1	9,6	10,1	10,8
Rogaland	10,3	10,8	10,8	10,7	10,9
Hordaland	12,6	13,4	13,4	12,2	12,9
Sogn og Fjordane	12,6	11,0	10,9	10,2	11,0
Møre og Romsdal	12,6	12,2	11,8	10,3	11,4
Sør-Trøndelag	16,9	16,7	16,1	14,7	16,1
Nord-Trøndelag	12,5	12,4	13,0	12,7	13,1
Nordland	17,8	16,2	16,9	16,4	16,5
Troms	17,2	17,9	18,5	18,0	19,3
Finnmark	20,9	19,5	19,3	20,3	21,3
Hele landet	15,3	15,8	15,2	14,8	14,8

¹Kvinner bosatt i Norge per 31. desember 2003 som referansepopulasjon

¹Reference population: Women living in Norway per December 31 2003

3.6.2 Fylkesvise forskjeller i abortrater, kvinner 15-19 år

På landsbasis har abortratene blant tenåringene gått tilbake for hver femårsperiode 1979-2003 (Tabell 9). Forskjellene fylkene i mellom var svært store i første femårsperiode, da abortraten var to og en halv gang så høy i Oslo og Finnmark sammenliknet med Vest-Agder og Rogaland. I løpet av årene for studien ble forskjellene mindre, og i siste femårsperiode var det bare de tre nordligste fylkene som hadde rater betydelig over landsgjennomsnittet.

Tabell 9

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 15-19 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003

Induced abortion per 1 000 women 15-19 years by county in five year intervals, 1979-2003

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	18,5	20,0	15,3	14,0	14,6
Akershus	18,6	19,7	17,2	15,0	14,0
Oslo	30,5	31,9	28,0	22,3	18,5
Hedmark	19,8	17,1	15,7	14,0	15,5
Oppland	19,2	17,2	17,1	15,6	16,6
Buskerud	20,7	19,3	16,0	14,5	13,6
Vestfold	19,3	18,7	15,7	15,6	15,1
Telemark	20,2	18,7	14,6	13,8	16,1
Aust-Agder	17,1	15,9	14,4	13,6	11,7
Vest-Agder	12,6	11,4	10,3	11,6	10,9
Rogaland	12,9	14,5	13,2	12,4	11,6
Hordaland	16,3	18,0	15,2	14,1	13,8
Sogn og Fjordane	16,6	14,4	14,5	12,7	13,9
Møre og Romsdal	17,7	16,8	13,8	12,1	13,1
Sør-Trøndelag	22,0	20,0	17,3	16,1	15,0
Nord-Trøndelag	17,0	16,9	15,8	14,4	15,2
Nordland	24,5	21,3	21,0	20,0	20,8
Troms	21,4	21,4	21,9	20,2	21,5
Finnmark	31,8	26,3	23,8	24,0	28,1
Hele landet	19,8	19,2	16,9	15,4	15,2

3.6.3 Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 20-24 år

For 20-24-åringene har abortratene økt noe frem til midten av perioden og har deretter gått svakt tilbake (Tabell 10). Mønsteret av fylkesvise forskjeller er noenlunde likt som for de generelle abortratene og abortratene for tenåringsjentene, men Oslo peker seg enda mer ut som et fylke med betydelig høyere abortrater enn landets øvrige fylker. I perioden 1989-93 var abortratene for 20-24 åringene dobbelt så høye som landsnivået, og langt over nivået i landets tre nordligste fylker. Det ble registrert en sterk tilbakegang i abortrater blant 20-24-åringene i Oslo over de to siste femårsperiodene, og i siste femårsperiode var abortraten i Oslo på samme nivå som i Finnmark.

Tabell 10

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 20-24 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003

Induced abortion per 1 000 women 20-24 years by county in five year intervals, 1979-2003

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	20,8	25,0	26,0	22,5	27,4
Akershus	22,3	29,6	30,8	25,1	28,3
Oslo	41,3	55,0	57,4	44,1	39,1
Hedmark	22,3	22,6	25,4	22,5	26,2
Oppland	21,8	21,9	24,2	24,1	25,6
Buskerud	21,6	26,5	26,9	22,5	24,0
Vestfold	21,7	24,3	25,3	23,1	27,4
Telemark	20,1	22,6	24,5	22,8	25,4
Aust-Agder	16,3	18,1	17,1	18,1	19,4
Vest-Agder	16,2	16,1	15,1	18,0	19,5
Rogaland	15,9	17,3	19,8	19,3	20,9
Hordaland	20,7	25,8	25,3	21,8	24,0
Sogn og Fjordane	18,2	17,9	18,6	18,1	19,3
Møre og Romsdal	17,6	18,8	19,5	15,6	20,3
Sør-Trøndelag	25,8	30,4	28,7	24,9	32,3
Nord-Trøndelag	15,9	18,7	21,7	19,0	22,6
Nordland	25,5	26,7	29,1	27,5	28,6
Troms	28,7	32,1	35,4	34,6	34,9
Finnmark	33,2	35,6	36,7	36,2	39,4
Hele landet	23,7	28,2	29,1	25,4	27,4

3.6.4 Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 25-29 år

På landsbasis økte abortratene i aldersgruppen 25-29 år fra første til tredje periode, og gikk deretter noe tilbake (Tabell 11). Dette skyldes først og fremst utviklingen i Oslo. I de fleste andre fylkene har abortratene vært svakt økende eller relativt stabile over 25-årsperioden, og de fylkesvise forskjellene blitt mindre i løpet av disse årene.

Også i denne aldersgruppen har abortratene vært lavere i agderfylkene, Rogaland og Sogn og Fjordane enn i landet for øvrig.

Tabell 11

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 25-29 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003

Induced abortion per 1 000 women 25-29 years by county in five year intervals, 1979-2003

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	16,7	17,6	20,1	21,3	21,0
Akershus	16,2	19,4	22,6	19,6	20,4
Oslo	28,8	35,5	39,1	29,2	23,8
Hedmark	18,0	18,1	20,3	19,7	19,9
Oppland	16,0	15,9	18,7	20,1	21,0
Buskerud	15,6	18,8	22,5	19,3	19,6
Vestfold	17,4	17,4	21,9	19,4	20,4
Telemark	15,0	15,8	21,1	19,2	22,3
Aust-Agder	10,8	11,0	13,9	14,7	14,5
Vest-Agder	12,0	12,4	14,7	14,9	14,9
Rogaland	10,5	12,5	13,7	13,7	14,5
Hordaland	13,5	15,6	18,5	16,4	17,2
Sogn og Fjordane	11,9	12,0	12,6	13,3	12,7
Møre og Romsdal	12,3	13,2	16,5	14,4	14,9
Sør-Trøndelag	18,1	20,4	22,5	19,3	20,3
Nord-Trøndelag	12,6	14,6	15,3	18,6	16,4
Nordland	19,0	19,7	22,7	22,7	22,5
Troms	19,8	22,6	24,8	24,9	27,1
Finnmark	24,5	25,1	24,3	25,8	24,0
Hele landet	17,2	19,7	22,6	20,3	20,0

3.6.5 Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 30-34 år

Det var bare små variasjoner i abortratene i denne aldersgruppen på landsbasis i perioden 1979-2003 (Tabell 12). I de fleste av landets fylker har abortratene vært relativt konstante. I Oslo ble det registrert en økning frem til den midterste femårsperioden, deretter ble det registrert en nedgang. Som i de yngste aldersgruppene var abortratene i Oslo høyere enn landsgjennomsnittet. Agderfylkene, Rogaland og Sogn og Fjordane, men også Hordaland og Møre og Romsdal hadde gjennomgående lave abortrater.

Tabell 12

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 30-34 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003

Induced abortion per 1 000 women 30-34 years by county in five year intervals, 1979-2003

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	14,1	13,2	14,4	15,6	17,2
Akershus	14,3	15,0	16,6	16,1	16,6
Oslo	20,4	24,2	25,8	22,8	19,9
Hedmark	15,6	15,0	16,3	17,2	17,3
Oppland	15,5	13,2	14,3	14,7	16,4
Buskerud	13,4	14,1	15,4	16,7	16,2
Vestfold	14,8	12,6	15,1	15,4	16,6
Telemark	13,1	12,4	12,6	14,7	15,5
Aust-Agder	9,6	9,5	9,3	10,3	10,1
Vest-Agder	10,6	10,3	10,0	9,5	11,1
Rogaland	9,7	10,1	10,2	11,0	10,4
Hordaland	11,3	11,6	12,2	12,1	12,3
Sogn og Fjordane	11,7	10,2	9,6	9,8	9,8
Møre og Romsdal	11,8	11,6	11,4	10,6	10,4
Sør-Trøndelag	16,2	15,3	14,8	15,7	16,3
Nord-Trøndelag	12,0	12,4	14,1	14,1	13,3
Nordland	17,5	14,5	15,9	15,9	15,2
Troms	14,4	17,9	16,8	16,7	20,2
Finnmark	19,2	16,3	16,6	20,2	20,2
Hele landet	14,4	14,5	15,4	15,6	15,5

3.6.6 Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 35-39 år

Abortratene på landsbasis i denne aldersgruppen varierte lite over 25-årsperioden (Tabell 13). Også for 35-39-åringene var mønsteret at abortratene lå over landsgjennomsnittet i Oslo og de tre nordligste fylkene, og under landsgjennomsnittet i agderfylkene, Rogaland og Sogn og Fjordane, men de fylkesvise forskjellene var relativt små i denne aldersgruppen.

Tabell 13

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 35-39 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003

Induced abortion per 1 000 women 35-39 years by county in five year intervals, 1979-2003

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	12,0	9,5	8,9	9,8	11,3
Akershus	12,4	11,6	11,0	10,8	12,6
Oslo	14,8	16,4	16,6	15,1	14,8
Hedmark	13,3	12,4	12,0	10,0	12,2
Oppland	12,1	10,8	10,1	10,1	10,7
Buskerud	10,8	10,8	10,6	10,6	11,7
Vestfold	12,8	10,1	10,3	9,2	10,8
Telemark	9,9	9,1	8,8	9,0	10,4
Aust-Agder	8,0	8,1	7,3	6,8	8,3
Vest-Agder	8,2	7,3	6,2	6,0	7,4
Rogaland	8,4	7,9	7,2	6,9	7,3
Hordaland	9,7	8,7	8,4	8,1	8,7
Sogn og Fjordane	11,4	8,4	7,9	6,2	8,0
Møre og Romsdal	11,1	9,4	7,7	7,8	8,8
Sør-Trøndelag	13,4	11,7	11,2	10,5	11,2
Nord-Trøndelag	11,9	9,1	9,1	8,5	9,5
Nordland	14,6	12,3	11,4	11,3	10,9
Troms	13,3	11,5	11,3	10,8	11,2
Finnmark	13,4	12,7	14,2	13,6	14,7
Hele landet	11,9	10,8	10,4	10,1	10,9

3.6.7 Fylkesvise forskjeller i abortrate, kvinner 40-44 år

På landsbasis har abortratene blant de eldste kvinnene gått tilbake fra 1979-83 og til 1989-93, og har deretter vært stabile (Tabell 14). Også i denne aldersgruppen har abortratene vært gjennomgående høyest i Oslo og lavest i agderfylkene. I første femårsperiode var abortraten blant de eldste kvinnene også relativt høy i de tre nordligste fylkene, men også i Hedmark og Sør-Trøndelag. Senere i perioden er de fylkesvise variasjonene mindre i denne aldersgruppen.

Tabell 14

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 40-44 år etter fylke i femårsperioder, 1979-2003

Induced abortion per 1 000 women 40-44 years by county in five year intervals, 1979-2003

	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
Østfold	6,7	5,0	3,3	3,6	4,1
Akershus	7,5	5,6	4,3	4,1	5,1
Oslo	8,1	6,9	6,8	6,5	7,0
Hedmark	8,4	6,7	5,1	4,2	4,9
Oppland	7,4	4,8	4,5	4,1	4,9
Buskerud	6,6	5,4	3,6	3,9	3,9
Vestfold	7,4	4,9	4,2	3,5	4,1
Telemark	7,2	5,5	4,1	3,2	4,0
Aust-Agder	4,9	3,6	3,3	2,5	2,5
Vest-Agder	4,8	4,6	3,0	2,9	2,6
Rogaland	6,0	4,6	3,1	3,0	3,0
Hordaland	6,0	4,0	3,7	3,2	3,8
Sogn og Fjordane	7,4	4,8	4,3	3,3	4,2
Møre og Romsdal	6,7	5,2	3,8	2,9	2,8
Sør-Trøndelag	8,1	5,7	5,4	4,3	4,2
Nord-Trøndelag	7,0	4,9	4,2	3,4	4,1
Nordland	7,9	5,6	4,8	3,8	4,7
Troms	8,7	5,4	5,1	4,8	4,6
Finnmark	7,9	5,3	4,4	5,8	5,7
Hele landet	7,1	5,3	4,4	4,0	4,4

3.6.8 Fylkesvise oversikter

3.6.9 Østfold

For Østfold har de generelle og de aldersspesifikke abortratene ligget tett opp til landsgjennomsnittet i alle femårsperiodene, med unntak av at ratene for kvinner 20-24 år har vært relativt lave gjennom hele perioden (Tabell 15).

Tabell 15

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Østfold etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Østfold County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	18,5	20,8	16,7	14,1	12,0	6,7	15,2	14,5
1984-88	20,0	25,0	17,6	13,2	9,5	5,0	15,1	14,5
1989-93	15,3	26,0	20,1	14,4	8,9	3,3	14,6	14,2
1994-98	14,0	22,5	21,3	15,6	9,8	3,6	14,4	14,1
1999-2003	14,6	27,4	21,0	17,2	11,3	4,1	15,5	15,6
1979	18,9	21,3	18,6	15,3	13,0	6,6	16,1	15,3
1980	18,3	20,1	16,3	15,0	12,2	8,7	15,4	14,8
1981	19,9	21,1	18,0	13,5	12,6	6,7	15,7	14,9
1982	18,9	19,2	13,2	14,4	10,6	6,0	14,0	13,4
1983	16,7	22,4	17,5	12,1	11,9	5,8	14,6	14,0
1999	15,0	25,0	20,0	16,9	10,1	3,6	14,8	14,8
2000	17,5	25,2	22,7	16,5	10,4	4,4	15,7	15,7
2001	15,8	29,5	22,2	16,0	10,5	2,3	15,5	15,6
2002	13,1	26,5	20,0	15,2	10,9	5,8	14,8	14,9
2003	12,0	31,1	19,8	21,8	14,1	4,2	16,7	16,9
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.10 Akershus

Akershus har fulgt landsgjennomsnittet for både den generelle og de aldersspesifikke abortratene i hele perioden 1979-2003 (Tabell 16).

Tabell 16

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Akershus etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Akershus County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	18,6	22,3	16,2	14,3	12,4	7,5	15,4	14,9
1984-88	19,7	29,6	19,4	15,0	11,6	5,6	16,8	16,3
1989-93	17,2	30,8	22,6	16,6	11,0	4,3	17,0	16,6
1994-98	15,0	25,1	19,6	16,1	10,8	4,1	14,8	14,8
1999-2003	14,0	28,3	20,4	16,6	12,6	5,1	15,4	15,8
1979	19,8	23,9	17,0	15,4	12,1	6,9	16,2	15,5
1980	17,9	21,7	15,4	13,3	13,6	9,3	15,3	14,9
1981	20,0	22,3	16,4	15,5	12,3	7,3	15,8	15,3
1982	17,0	22,4	16,1	13,6	11,5	6,4	14,6	14,2
1983	18,2	21,5	16,2	13,5	12,5	7,6	15,0	14,6
1999	15,4	28,9	21,5	17,6	12,7	5,1	16,2	16,5
2000	15,8	28,2	19,9	18,0	13,3	5,1	16,0	16,4
2001	14,1	28,2	19,1	16,1	12,5	4,9	15,0	15,4
2002	12,9	26,5	19,8	15,7	11,4	4,7	14,3	14,8
2003	12,2	29,5	22,0	15,8	13,1	5,5	15,3	16,0
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.11 Oslo

De generelle og aldersspesifikke abortratene for Oslo har gjennom hele perioden vært over landsgjennomsnittet (Tabell 17). Differansen mellom Oslo og landet for øvrig var høyest i 1989-93, men er blitt redusert frem til siste femårsperiode, da abortratene i Oslo gikk sterkt tilbake. I løpet av den siste femårsperioden har abortraten for tenåringsjenter i Oslo gått ytterligere tilbake, og lå i 2002 og 2003 bare noe høyere enn landsgjennomsnittet (landsgjennomsnitt for siste fem år, se Tabell 2).

Tabell 17

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Oslo etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Oslo County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	30,5	41,3	28,8	20,4	14,8	8,1	25,7	23,1
1984-88	31,9	55,0	35,5	24,2	16,4	6,9	29,9	27,2
1989-93	28,0	57,4	39,1	25,8	16,6	6,8	30,4	27,9
1994-98	22,3	44,1	29,2	22,8	15,1	6,5	23,8	22,6
1999-2003	18,5	39,1	23,8	19,9	14,8	7,0	20,5	20,0
1979	36,1	39,6	29,5	21,1	17,3	9,5	27,2	24,7
1980	29,0	41,5	26,4	19,9	14,2	8,0	25,0	22,3
1981	28,7	40,9	30,2	19,1	14,2	6,8	25,2	22,5
1982	28,3	41,5	27,0	19,8	15,1	7,4	24,7	22,4
1983	30,3	42,9	30,9	22,2	13,6	8,7	26,3	23,9
1999	22,4	40,6	27,2	21,2	15,7	7,0	22,4	21,7
2000	21,2	43,9	25,4	21,2	14,8	7,1	22,1	21,6
2001	18,7	37,5	21,5	19,9	13,7	7,2	19,6	19,2
2002	14,7	37,5	22,4	18,0	15,3	6,7	19,2	18,6
2003	15,9	36,0	22,6	19,2	14,8	6,8	19,3	18,8
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.12 Hedmark

Gjennom hele perioden har både de generelle og de aldersspesifikke abortratene for Hedmark ligget nært opp til landsgjennomsnittet (Tabell 18).

Tabell 18

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Hedmark etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Hedmark County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	19,8	22,3	18,0	15,6	13,3	8,4	16,6	15,9
1984-88	17,1	22,6	18,1	15,0	12,4	6,7	15,3	15,0
1989-93	15,7	25,4	20,3	16,3	12,0	5,1	15,7	15,5
1994-98	14,0	22,5	19,7	17,2	10,0	4,2	14,4	14,3
1999-2003	15,5	26,2	19,9	17,3	12,2	4,9	15,5	15,7
1979	19,4	24,4	18,7	17,2	13,4	9,9	17,6	16,9
1980	20,6	22,1	21,4	15,3	12,8	8,4	17,2	16,4
1981	21,2	18,1	17,5	16,2	14,8	7,6	16,3	15,7
1982	18,0	24,5	17,1	12,3	13,5	7,4	15,7	15,1
1983	19,9	22,3	15,2	16,7	12,0	9,0	16,1	15,6
1999	16,0	23,7	19,2	18,2	12,7	4,4	15,3	15,4
2000	17,0	23,9	20,5	16,5	11,0	5,5	15,2	15,4
2001	13,6	29,4	19,9	19,0	11,4	4,6	15,7	16,0
2002	13,8	28,7	19,4	16,5	12,4	5,6	15,5	15,7
2003	17,2	25,4	20,5	16,4	13,7	4,6	15,7	15,9
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.13 Oppland

De generelle abortratene og de andre aldersspesifikke abortratene i Oppland har ligget tett opp til landsgjennomsnittet i hele perioden (Tabell 19)

Tabell 19

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Oppland etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Oppland County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	19,2	21,8	16,0	15,5	12,1	7,4	15,7	15,0
1984-88	17,2	21,9	15,9	13,2	10,8	4,8	14,1	13,6
1989-93	17,1	24,2	18,7	14,3	10,1	4,5	14,8	14,4
1994-98	15,6	24,1	20,1	14,7	10,1	4,1	14,7	14,4
1999-2003	16,6	25,6	21,0	16,4	10,7	4,9	15,3	15,5
1979	18,9	24,4	14,6	16,9	12,2	9,3	16,5	15,7
1980	21,4	24,3	16,5	15,1	13,1	7,8	16,9	16,0
1981	18,1	18,1	14,5	16,1	10,9	7,1	14,5	13,9
1982	18,2	21,5	16,4	15,5	13,0	6,8	15,6	15,0
1983	19,5	20,6	17,8	13,7	11,6	6,3	15,2	14,5
1999	17,8	26,7	23,4	15,5	10,7	4,6	16,0	16,0
2000	19,3	26,7	22,6	20,1	9,5	3,8	16,5	16,6
2001	16,6	24,7	19,2	15,8	12,0	4,7	15,0	15,1
2002	14,5	26,3	20,5	12,8	10,5	4,9	14,3	14,5
2003	14,8	23,6	18,5	17,9	11,1	6,7	15,0	15,2
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.14 Buskerud

De generelle og de aldersspesifikke abortratene i Buskerud har ligget tett opp til landsgjennomsnittet i hele perioden (Tabell 20).

Tabell 20

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Buskerud etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Buskerud County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	20,7	21,6	15,6	13,4	10,8	6,6	15,1	14,4
1984-88	19,3	26,5	18,8	14,1	10,8	5,4	15,8	15,3
1989-93	16,0	26,9	22,5	15,4	10,6	3,6	15,8	15,4
1994-98	14,5	22,5	19,3	16,7	10,6	3,9	14,5	14,3
1999-2003	13,6	24,0	19,6	16,2	11,7	3,9	14,5	14,6
1979	24,1	23,3	18,5	14,3	11,4	7,8	17,1	16,1
1980	25,0	21,6	14,8	12,6	11,8	8,8	16,1	15,3
1981	21,0	19,0	15,0	12,9	9,0	6,2	14,2	13,4
1982	18,1	20,8	14,2	12,4	11,6	5,4	14,1	13,4
1983	15,6	23,5	15,7	14,9	10,5	5,0	14,4	13,9
1999	14,7	22,0	16,6	17,6	11,0	4,4	14,2	14,1
2000	17,3	29,3	19,5	17,6	12,5	4,4	16,3	16,3
2001	14,5	22,7	20,2	16,9	11,7	3,4	14,6	14,6
2002	11,1	24,4	20,5	14,7	10,1	3,5	13,6	13,7
2003	10,8	21,5	21,6	14,2	13,3	3,7	13,8	14,0
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.15 Vestfold

Det har gjennom hele perioden vært liten forskjell mellom generelle og aldersspesifikke abortrater i Vestfold og generelle og aldersspesifikke abortrater på landsbasis (Tabell 21)

Tabell 21

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Vestfold etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Vestfold County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	19,3	21,7	17,4	14,8	12,8	7,4	15,9	15,2
1984-88	18,7	24,3	17,4	12,6	10,1	4,9	14,8	14,2
1989-93	15,7	25,3	21,9	15,1	10,3	4,2	15,3	15,0
1994-98	15,6	23,1	19,4	15,4	9,2	3,5	14,1	14,0
1999-2003	15,1	27,4	20,4	16,6	10,8	4,1	15,1	15,3
1979	20,9	22,5	18,8	17,3	14,9	7,5	17,5	16,7
1980	19,6	20,8	17,3	12,1	12,3	8,7	15,5	14,8
1981	19,7	20,1	18,3	13,7	10,6	7,0	15,3	14,5
1982	18,1	22,1	16,1	16,0	14,1	6,9	15,9	15,3
1983	18,1	23,0	16,8	14,8	12,4	6,9	15,6	15,0
1999	16,9	28,2	19,4	15,9	9,1	4,4	15,1	15,2
2000	18,9	26,1	18,0	14,4	12,2	3,2	14,9	15,0
2001	14,8	26,2	20,2	15,9	9,5	5,3	14,8	14,9
2002	12,4	29,5	22,6	18,5	12,1	2,8	15,7	16,0
2003	12,8	26,7	21,9	18,0	10,8	4,7	15,1	15,5
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.16 Telemark

Utviklingen i generelle og aldersspesifikke abortrater i Telemark har stort sett fulgt utviklingen ellers i landet (Tabell 22)

Tabell 22

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Telemark etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Telemark County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	20,2	20,1	15,0	13,1	9,9	7,2	14,7	13,9
1984-88	18,7	22,6	15,8	12,4	9,1	5,5	14,2	13,6
1989-93	14,6	24,5	21,1	12,6	8,8	4,1	14,3	13,8
1994-98	13,8	22,8	19,2	14,7	9,0	3,2	13,7	13,4
1999-2003	16,1	25,4	22,3	15,5	10,4	4,0	15,2	15,2
1979	21,7	22,2	17,8	13,8	12,6	8,7	16,7	15,7
1980	20,3	19,4	14,6	14,8	9,2	7,3	14,8	13,9
1981	23,7	17,0	15,6	13,6	10,1	6,9	15,0	14,1
1982	17,7	20,2	13,2	12,1	9,0	7,9	13,6	13,0
1983	17,8	21,6	13,6	11,0	9,2	5,5	13,4	12,7
1999	18,2	24,4	22,7	16,1	9,8	5,7	15,9	15,7
2000	15,0	29,1	22,5	13,3	8,9	3,3	14,9	14,8
2001	17,6	24,7	21,2	13,5	11,0	3,0	14,8	14,7
2002	14,3	25,4	19,4	17,5	9,1	3,7	14,5	14,5
2003	15,5	23,2	25,8	16,8	12,7	4,1	15,9	16,0
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.17 Aust-Agder

De generelle abortratene i Aust-Agder har vært betydelig lavere enn landsgjennomsnittet i alle aldersgrupper og i hele 25-årsperioden (Tabell 23).

Tabell 23

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Aust-Agder etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Aust-Agder County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	17,1	16,3	10,8	9,6	8,0	4,9	11,5	10,8
1984-88	15,9	18,1	11,0	9,5	8,1	3,6	11,2	10,7
1989-93	14,4	17,1	13,9	9,3	7,3	3,3	10,9	10,5
1994-98	13,6	18,1	14,7	10,3	6,8	2,5	10,9	10,6
1999-2003	11,7	19,4	14,5	10,1	8,3	2,5	10,9	10,7
1979	17,1	15,7	10,0	10,7	11,8	6,7	12,4	11,8
1980	20,2	16,5	11,4	8,6	8,2	4,1	12,1	11,1
1981	16,4	17,9	9,9	10,5	6,0	4,5	11,3	10,5
1982	14,9	12,6	13,0	8,9	8,9	3,4	10,7	10,0
1983	17,0	18,5	9,8	9,3	5,9	6,1	11,3	10,7
1999	11,6	23,1	12,4	9,9	7,3	1,7	10,8	10,6
2000	9,8	22,7	17,1	8,1	8,7	1,4	11,1	10,9
2001	13,1	14,6	13,3	8,8	9,4	2,6	10,2	10,0
2002	11,0	15,7	13,1	10,3	8,6	4,0	10,3	10,2
2003	12,9	20,8	16,5	13,3	7,5	3,1	12,1	12,0
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.18 Vest-Agder

Abortratene i Vest-Agder er betydelig lavere enn abortratene på landsbasis for alle aldersgrupper (Tabell 24). Abortratene for Vest-Agder har vært svært stabile i hele perioden 1979-2003.

Tabell 24

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Vest-Agder etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Vest-Agder County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	12,6	16,2	12,0	10,6	8,2	4,8	11,1	10,5
1984-88	11,4	16,1	12,4	10,3	7,3	4,6	10,5	10,1
1989-93	10,3	15,1	14,7	10,0	6,2	3,0	10,1	9,6
1994-98	11,6	18,0	14,9	9,5	6,0	2,9	10,6	10,1
1999-2003	10,9	19,5	14,9	11,1	7,4	2,6	11,0	10,8
1979	13,7	15,7	12,7	10,0	8,9	5,0	11,5	10,7
1980	12,3	15,0	12,4	11,8	9,9	4,9	11,4	10,9
1981	11,8	16,6	14,0	11,4	6,0	3,7	11,0	10,3
1982	13,5	18,7	10,5	11,5	7,9	5,2	11,6	10,9
1983	11,8	15,2	10,6	8,4	8,4	5,4	10,3	9,7
1999	11,2	20,7	16,4	10,5	5,0	2,3	10,9	10,6
2000	13,5	18,8	15,8	10,9	8,2	3,4	11,7	11,4
2001	11,4	20,2	14,9	11,1	7,7	3,0	11,3	11,1
2002	9,0	16,9	15,2	9,9	7,0	1,7	9,8	9,7
2003	9,5	21,2	12,3	13,0	9,1	2,6	11,2	11,0
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.19 Rogaland

Som i agderfylkene har abortratene i Rogaland vært lavere enn landsgjennomsnittet gjennom hele perioden 1979-2003 (Tabell 25). I aldersgruppen 20-24 år og 25-29 år har abortratene vært økende, men lå i siste femårsperiode fortsatt under landsgjennomsnittet. De siste fem årene har abortratene vært stabile i alle aldersgrupper.

Tabell 25

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Rogaland etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Rogaland County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	12,9	15,9	10,5	9,7	8,4	6,0	10,9	10,3
1984-88	14,5	17,3	12,5	10,1	7,9	4,6	11,5	10,8
1989-93	13,2	19,8	13,7	10,2	7,2	3,1	11,5	10,8
1994-98	12,4	19,3	13,7	11,0	6,9	3,0	11,1	10,7
1999-2003	11,6	20,9	14,5	10,4	7,3	3,0	11,1	10,9
1979	13,6	15,7	11,0	9,2	10,1	7,1	11,5	10,9
1980	12,7	14,7	10,8	10,0	8,3	6,1	10,8	10,2
1981	12,1	14,8	11,2	9,4	7,3	6,3	10,6	10,0
1982	13,3	17,3	9,1	9,5	9,3	5,3	11,0	10,4
1983	12,8	17,1	10,3	10,5	7,0	5,2	10,8	10,2
1999	10,2	21,1	13,9	9,1	6,6	3,3	10,6	10,3
2000	14,0	22,0	14,1	12,2	6,9	2,8	11,9	11,6
2001	12,9	20,2	15,2	11,3	7,8	2,8	11,6	11,4
2002	10,4	20,9	15,7	10,1	7,8	2,7	11,1	10,9
2003	10,4	20,5	13,7	9,1	7,1	3,4	10,5	10,3
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.20 Hordaland

De generelle og aldersspesifikke abortratene i Hordaland har gjennom hele perioden 1979-2003 vært lavere enn landsgjennomsnittet (Tabell 26).

Tabell 26

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Hordaland etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Hordaland County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	16,3	20,7	13,5	11,3	9,7	6,0	13,5	12,6
1984-88	18,0	25,8	15,6	11,6	8,7	4,0	14,4	13,4
1989-93	15,2	25,3	18,5	12,2	8,4	3,7	14,2	13,4
1994-98	14,1	21,8	16,4	12,1	8,1	3,2	12,7	12,2
1999-2003	13,8	24,0	17,2	12,3	8,7	3,8	13,1	12,9
1979	17,4	21,2	14,9	13,0	8,6	7,1	14,4	13,3
1980	14,7	20,3	13,8	10,1	10,7	6,1	13,1	12,3
1981	17,3	20,5	12,1	11,2	10,2	5,5	13,4	12,4
1982	17,2	20,0	12,5	12,7	9,4	7,1	13,6	12,8
1983	15,1	21,7	14,5	9,6	9,6	4,4	13,0	12,1
1999	15,5	23,5	17,7	12,9	9,8	3,6	13,7	13,4
2000	14,9	25,0	17,3	13,4	8,0	4,0	13,6	13,3
2001	13,2	23,1	17,9	13,2	9,6	3,6	13,3	13,1
2002	14,5	23,5	16,3	11,6	7,4	3,8	12,7	12,4
2003	11,1	25,0	16,9	10,2	8,8	3,9	12,4	12,2
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.21 Sogn og Fjordane

Abortratene i Sogn og Fjordane har gjennom hele perioden vært blant de laveste i landet (Tabell 27). I løpet av 25-årsperioden gikk de i utgangspunktet lave generelle abortratene ytterligere tilbake, noe som skyldtes reduksjon i abortratene for de yngste kvinnene og for kvinner 30 år og eldre.

Tabell 27

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Sogn og Fjordane etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Sogn og Fjordane County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	16,6	18,2	11,9	11,7	11,4	7,4	13,4	12,6
1984-88	14,4	17,9	12,0	10,2	8,4	4,8	11,7	11,0
1989-93	14,5	18,6	12,6	9,6	7,9	4,3	11,5	10,9
1994-98	12,7	18,1	13,3	9,8	6,2	3,3	10,6	10,2
1999-2003	13,9	19,3	12,7	9,8	8,0	4,2	11,2	11,0
1979	17,3	16,3	13,7	11,0	13,4	7,1	13,7	12,9
1980	17,2	19,5	11,4	13,3	8,9	8,3	13,7	12,8
1981	19,1	20,8	13,1	13,0	11,5	7,4	14,9	13,8
1982	16,9	15,9	10,1	10,4	12,1	5,8	12,4	11,6
1983	12,5	18,5	11,2	10,9	11,2	8,5	12,4	11,9
1999	14,8	21,1	13,6	7,6	7,5	4,5	11,4	11,0
2000	15,2	18,4	9,8	11,6	8,4	3,3	11,1	10,8
2001	14,6	20,0	12,8	9,2	6,7	3,1	10,9	10,6
2002	13,7	19,4	12,8	11,3	6,9	5,4	11,5	11,3
2003	11,2	17,7	14,7	9,2	10,5	4,6	11,2	11,1
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.22 Møre og Romsdal

De generelle abortratene i Møre og Romsdal er redusert i løpet av de 25 årene som er gått siden selvbestemt abort ble innført (Tabell 28). Denne reduksjonen skyldes nedgang i abortratene for tenåringsjentene og for kvinner 35 år og eldre. For tenåringsjentene gikk abortratene klart tilbake i de første fem årene med selvbestemt abort (1979-1983, Tabell 28). I den siste femårsperioden har abortratene for tenåringsjenter i Møre og Romsdal falt for hvert år, og i 2003 var raten 10 per 1 000 kvinner (33 % lavere enn landsgjennomsnittet).

Tabell 28

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Møre og Romsdal etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Møre og Romsdal County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	17,7	17,6	12,3	11,8	11,1	6,7	13,4	12,6
1984-88	16,8	18,8	13,2	11,6	9,4	5,2	12,8	12,2
1989-93	13,8	19,5	16,5	11,4	7,7	3,8	12,2	11,8
1994-98	12,1	15,6	14,4	10,6	7,8	2,9	10,5	10,3
1999-2003	13,1	20,3	14,9	10,4	8,8	2,8	11,5	11,4
1979	19,7	17,3	15,4	11,2	10,0	7,8	14,3	13,2
1980	18,0	18,6	12,1	11,2	10,3	6,5	13,5	12,5
1981	18,4	19,0	12,8	11,8	12,1	7,3	14,1	13,3
1982	16,9	15,9	11,4	13,3	12,1	6,6	13,2	12,5
1983	15,6	17,3	9,7	11,5	11,0	5,2	12,2	11,5
1999	15,0	20,4	14,6	10,8	8,2	2,4	11,8	11,5
2000	14,3	21,7	13,8	8,1	10,9	3,2	11,8	11,6
2001	14,1	20,5	14,4	11,0	7,9	2,8	11,6	11,4
2002	12,0	19,7	15,0	11,0	7,2	2,6	11,1	10,9
2003	10,2	19,3	16,7	10,9	10,0	2,8	11,4	11,4
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.23 Sør-Trøndelag

De generelle og aldersspesifikke abortratene for Sør-Trøndelag har stort sett ligget noe over landsgjennomsnittet gjennom hele perioden 1979-2003 (Tabell 29).

Tabell 29

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Sør-Trøndelag etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Sør-Trøndelag County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	22,0	25,8	18,1	16,2	13,4	8,1	18,0	16,9
1984-88	20,0	30,4	20,4	15,3	11,7	5,7	17,7	16,7
1989-93	17,3	28,7	22,5	14,8	11,2	5,4	17,0	16,1
1994-98	16,1	24,9	19,3	15,7	10,5	4,3	15,2	14,7
1999-2003	15,0	32,3	20,3	16,3	11,2	4,2	16,3	16,1
1979	24,8	27,5	17,5	17,9	13,0	9,3	19,2	17,9
1980	22,0	22,8	16,9	16,0	12,6	8,7	17,2	16,1
1981	23,3	25,2	21,4	15,2	15,4	8,5	18,9	17,7
1982	20,8	25,7	17,3	16,2	12,4	8,3	17,3	16,4
1983	19,4	28,0	17,1	16,0	13,5	6,0	17,3	16,3
1999	13,7	29,8	20,3	17,2	10,3	5,1	16,0	15,6
2000	18,0	32,4	21,6	17,2	11,0	4,7	17,2	16,9
2001	16,6	31,4	17,9	14,0	12,1	4,2	15,6	15,5
2002	13,6	33,0	19,5	16,7	10,6	3,6	15,9	15,7
2003	13,5	35,0	22,3	16,6	11,8	3,6	16,7	16,6
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.24 Nord-Trøndelag

De generelle abortratene for Nord-Trøndelag har gjennom hele perioden vært noe lavere enn landsgjennomsnittet (Tabell 30). Dette skyldes lavere abortrater enn på landsbasis for kvinner i aldersgruppene 20-24 år og 25-29 år. I de andre aldersgruppene er det bare små variasjoner i abortrater for kvinner i Nord-Trøndelag og for kvinner ellers i landet.

Tabell 30

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Nord-Trøndelag etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Nord-Trøndelag County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	17,0	15,9	12,6	12,0	11,9	7,0	13,2	12,5
1984-88	16,9	18,7	14,6	12,4	9,1	4,9	13,1	12,4
1989-93	15,8	21,7	15,3	14,1	9,1	4,2	13,6	13,0
1994-98	14,4	19,0	18,6	14,1	8,5	3,4	13,0	12,7
1999-2003	15,2	22,6	16,4	13,3	9,5	4,1	13,2	13,1
1979	18,7	12,3	13,8	12,8	12,5	10,0	13,7	13,2
1980	15,9	11,1	11,7	11,0	8,5	7,8	11,4	10,8
1981	20,6	23,5	12,6	11,5	10,7	6,1	14,8	13,7
1982	16,5	16,6	13,6	14,0	15,4	5,1	14,1	13,4
1983	13,3	15,9	11,1	10,8	12,1	6,6	11,9	11,5
1999	18,5	22,9	15,8	14,9	10,3	4,8	14,3	14,1
2000	14,3	23,4	15,7	11,7	9,6	5,1	13,0	12,9
2001	16,1	19,8	14,7	11,8	8,9	3,4	12,3	12,1
2002	15,7	23,6	17,2	14,8	9,2	2,2	13,5	13,4
2003	11,5	23,1	18,8	13,4	9,4	4,8	13,1	13,2
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.25 Nordland

De generelle abortratene i Nordland har gått noe tilbake i løpet av 25-årsperioden og men ligger fortsatt over landsgjennomsnittet (Tabell 31). Abortrater for tenåringsjenter i Nordland har vært høyere enn på landsbasis gjennom alle femårsperiodene, mens det i de andre aldersgruppene bare er små forskjeller fra landsgjennomsnittet. I løpet av de første fem årene med selvbestemt abort var det en tydelig nedgang i aldersspesifikke abortrater i dette fylket, tydeligst for tenåringsjentene.

Tabell 31

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Nordland etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Nordland County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	24,5	25,5	19,0	17,5	14,6	7,9	19,0	17,8
1984-88	21,3	26,7	19,7	14,5	12,3	5,6	17,2	16,2
1989-93	21,0	29,1	22,7	15,9	11,4	4,8	17,8	16,9
1994-98	20,0	27,5	22,7	15,9	11,3	3,8	16,9	16,4
1999-2003	20,8	28,6	22,5	15,2	10,9	4,7	16,6	16,5
1979	28,9	27,6	20,4	20,4	16,1	9,4	21,5	20,0
1980	27,9	30,0	20,2	18,5	15,2	6,7	20,8	19,2
1981	25,4	22,3	18,0	19,7	16,4	8,3	19,1	18,1
1982	21,2	24,1	18,0	14,5	13,0	8,1	17,1	16,1
1983	19,7	23,3	18,5	14,3	12,7	7,0	16,5	15,6
1999	20,1	24,6	20,2	17,8	14,3	4,9	16,7	16,6
2000	21,6	31,4	23,4	15,8	12,0	4,7	17,7	17,5
2001	23,4	26,8	24,4	15,2	10,9	5,9	17,3	17,2
2002	19,5	31,9	22,0	12,7	8,1	3,9	15,6	15,6
2003	19,3	28,8	22,8	14,2	9,3	4,1	15,7	15,8
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.26 Troms

De generelle og aldersspesifikke abortratene i Troms har gjennom alle årene for studien ligget over landsgjennomsnittet (Tabell 32). Som i Nordland falt abortratene for kvinner 15-19 år de første fem årene med selvbestemt abort, men i de andre aldersgruppene var abortratene nokså stabile i årene 1979-1983.

Tabell 32

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Troms etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Troms County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	21,4	28,7	19,8	14,4	13,3	8,7	18,4	17,2
1984-88	21,4	32,1	22,6	17,9	11,5	5,4	19,0	17,9
1989-93	21,9	35,4	24,8	16,8	11,3	5,1	19,7	18,5
1994-98	20,2	34,6	24,9	16,7	10,8	4,8	18,8	18,0
1999-2003	21,5	34,9	27,1	20,2	11,2	4,6	19,5	19,3
1979	26,5	29,4	21,1	16,5	14,8	10,8	20,8	19,3
1980	25,8	29,8	18,4	13,7	11,5	7,8	18,8	17,2
1981	19,6	29,3	23,1	14,3	13,7	10,1	19,0	17,9
1982	17,1	27,1	16,2	12,7	14,5	7,5	16,3	15,5
1983	18,6	27,7	20,1	15,0	12,3	7,5	17,4	16,4
1999	21,6	33,5	26,9	18,9	10,6	4,4	19,0	18,7
2000	21,2	36,4	27,9	19,8	13,0	4,7	20,1	19,9
2001	23,1	34,5	30,4	19,0	10,9	3,9	19,8	19,6
2002	23,6	33,2	25,0	23,3	9,8	4,7	19,5	19,3
2003	18,3	37,2	25,1	20,2	11,6	5,2	19,0	19,0
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.6.27 Finnmark

Med unntak av Oslo, har Finnmark hatt de høyeste generelle abortratene i landet gjennom hele 25-årsperioden (Tabell 33). De generelle abortratene i Finnmark har vært stabile over hele perioden. For tenåringsjenter falt abortratene frem mot 1989-93, for deretter å stige noe, mens ratene har vært økende for kvinner 20-24 år. Ellers har variasjonene vært relativt små.

Tabell 33

Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner i Finnmark etter femårs aldersgrupper (15-44 år) og totalt i femårsperioder 1979-2003 og ettårsperioder 1979-83 og 1999-2003

Induced abortion per 1 000 women in Finnmark County by age group and total abortion rate, five year time intervals, 1979-2003 and one year time intervals 1979-84 and 1999-2003

Periode/	Aldersgrupper (år)						Totalt ¹	Totalt ²
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	15-44	15-44
1979-83	31,8	33,2	24,5	19,2	13,4	7,9	23,3	20,9
1984-88	26,3	35,6	25,1	16,3	12,7	5,3	21,5	19,5
1989-93	23,8	36,7	24,3	16,6	14,2	4,4	21,0	19,3
1994-98	24,0	36,2	25,8	20,2	13,6	5,8	21,4	20,3
1999-2003	28,1	39,4	24,0	20,2	14,7	5,7	21,3	21,3
1979	40,1	38,1	27,9	18,9	17,6	12,5	27,8	24,9
1980	29,7	31,6	23,5	18,1	14,7	8,9	22,6	20,4
1981	34,1	38,3	22,4	18,3	13,2	5,0	23,8	21,0
1982	24,7	31,2	22,5	21,4	14,6	7,0	21,5	19,7
1983	30,5	26,8	26,5	19,3	7,8	6,3	21,1	18,8
1999	31,4	43,0	22,5	16,7	12,2	6,5	21,2	21,1
2000	29,4	44,5	25,6	22,2	17,6	6,3	23,6	23,5
2001	26,9	39,5	24,5	20,3	13,8	5,4	21,0	21,0
2002	26,3	36,1	21,1	20,5	12,8	5,0	19,6	19,6
2003	26,9	33,2	26,8	21,2	17,1	5,3	21,1	21,2
Landsgjennomsnitt								
1979-83	19,8	23,7	17,2	14,4	11,9	7,1	16,3	15,3
1984-88	19,2	28,2	19,7	14,5	10,8	5,3	16,6	15,8
1989-93	16,9	29,1	22,6	15,4	10,4	4,4	16,7	16,0
1994-98	15,4	25,4	20,3	15,6	10,1	4,0	15,2	14,7
1999-2003	15,2	27,4	20,0	15,5	10,9	4,4	15,2	15,1

¹Ikke justert for endringer i alders- eller sivilstandssammensetning

²Justert for endringer i alderssammensetning

¹Crude rates

²Age-adjusted rates

3.7 Nemndbehandling

Det årlige antallet nemndbehandlede svangerskapsavbrudd etter 12. svangerskapsuke (kvinner 15-44 år) har variert mellom 300 og 557 i årene 1979-2003. Andretrimesteraborter utgjør under 3 % av alle gjennomførte svangerskapsavbrudd.

Tabell 34 viser nemndenes begrunnelse for innvilgelse av svangerskapsavbrudd. I første femårsperiode manglet grunn for innvilgelse i 30 % av tilfellene. Sosiale indikasjoner som årsak for innvilgelse har dominert i hele perioden 1979-2003, men har avtatt fra midten av åttiårene. Arvemessige indikasjoner har vært økende i løpet av hele studieperioden, og utgjorde en tredjedel av alle sakene i 1999-2003. Over den siste femårsperioden har andelen arvemessige indikasjoner variert mellom 29 og 40 % (Tabell 35).

Tabell 34

Grunner for innvilgelse av abortsøknader behandlet i nemnd (13-35 svangerskapsuker, kvinner 15-44 år), lovparagraf benyttet, hele landet, femårsperioder 1979-2003

Reasons for permission of abortion after 12 weeks of pregnancy (women 15-44 years), legal paragraph, Norway, five year intervals 1979-2003

		1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
	Paragraf	%	%	%	%	%
Helsemessige	2a	14	14	11	12	8
Sosiale	2b	52	78	59	48	54
Arvemessige	2c	3	7	25	34	34
Etiske	2d	0,5	0,3	0,5	0,3	0,5
Alvorlige mentale avvik	2e	0,1	0,3	0,3	0,4	0,4
Ingen opplysninger		30	0,5	4	5	4
Gjennomsnittlig antall per år		n = 375	n = 348	n = 348	n = 348	n = 511

Tabell 35

Grunner for innvilgelse av abortsøknader behandlet i nemnd (13-35 uker, kvinner 15-44 år), lovparagraf benyttet, hele landet, ettårsperioder 1999-2003

Reasons for permission of abortion after 12 weeks of pregnancy (women 15-44 years), legal paragraph, Norway, one year intervals 1999-2003

		1999	2000	2001	2002	2003
	Paragraf	%	%	%	%	%
Helsemessige	2a	7	8	8	10	6
Sosiale	2b	53	55	58	51	51
Arvemessige	2c	33	29	33	36	40
Etiske	2d	1	1	0	1	0
Alvorlige mentale avvik	2e	1	0	0	0	0
Ingen opplysninger		5	7	1	2	3
Årlig antall		n = 502	n = 549	n = 499	n = 498	n = 508

Årlig antall senaborter (> 18 svangerskapsuker) økte fra tidlig i åttiårene til i midten av nittiårene (Tabell 36). Det siste tiåret har antallet senaborter vært nokså stabilt (rundt 70 hvert år, se også Tabell 37). Fra slutten av åttiårene har arvemessige årsaker dominert som grunn for innvilgelse av abort etter 18. svangerskapsuke. Dette skiftet i begrunnelse for innvilgelse av senabort falt sammen med introduksjon av ultralyd og økt bruk av fostervannsdagnostikk. I den siste femårsperioden har andelen senaborter innvilget på arvemessig grunnlag vært stabil rundt 84 % (Tabell 37).

Tabell 36
Grunner for innvilgelse av abortsøknader behandlet i nemnd (19-35 uker, kvinner 15-44 år), lovparagraf benyttet, hele landet, femårsperioder 1979-2003

Reasons for permission of late abortion (19-35 weeks, women 15-44 years), legal paragraph, Norway, five year intervals 1979-2003

		1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
	Paragraf	%	%	%	%	%
Helsemessige	2a	11	35	8	5	5
Sosiale	2b	35	24	7	6	9
Arvemessige	2c	14	36	79	82	84
Etiske	2d	1	2	0,4	0,3	0,6
Alvorlige mentale avvik	2e	0	0,7	0,8	0,6	0,3
Ingen opplysninger		40	4	5	6	0,6
Gjennomsnittlig antall per år		n = 16	n = 28	n = 49	n = 69	n = 70

Tabell 37
Grunner for innvilgelse av abortsøknader behandlet i nemnd (19-35 uker, kvinner 15-44 år), lovparagraf benyttet, hele landet, ettårsperioder 1999-2003

Reasons for permission of late abortions (19-35 weeks, women 15-44 years), legal paragraph, Norway, one year intervals 1999-2003

		1999	2000	2001	2002	2003
	Paragraf	%	%	%	%	%
Helsemessige	2a	8	6	3	4	4
Sosiale	2b	7	6	12	9	11
Arvemessige	2c	83	85	84	86	84
Etiske	2d	0	3	0	0	0
Alvorlige mentale avvik	2e	2	0	0	0	0
Ingen opplysninger		0	0	1	1	0
Årlig antall		n = 60	n = 78	n = 67	n = 77	n = 70

3.8 Kvinner med gjentatte svangerskapsavbrudd

Tabell 38 viser tidligere aborterfaring etter alder blant kvinner som fikk utført svangerskapsavbrudd i perioden 1979-2003.

For tenåringsjentene var andelen uten tidligere aborterfaring stabil og rundt 10 % over hele perioden. Andelen kvinner med tidligere svangerskapsavbrudd i aldersgruppene 20 år og eldre økte fra 1979-83 til 1989-93 og falt deretter noe.

Tabell 38

Prosentandel kvinner med tidligere svangerskapsavbrudd etter alder (15-44 år) i femårsperioder 1979-2003, hele landet

Percentage of repeat abortions by age in five year time periods 1979-2003, Norway

Alder/	Periode (år)				
	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
<i>Ingen tidligere svangerskapsavbrudd (%)</i>					
15-19	92	91	90	90	89
20-24	77	74	71	73	72
25-29	65	60	55	59	60
30-34	63	56	51	54	55
35-39	62	58	52	56	55
40-44	63	62	55	60	59
<i>Ett tidligere svangerskapsavbrudd (%)</i>					
15-19	7	8	9	9	10
20-24	19	21	23	21	22
25-29	26	29	30	29	29
30-34	26	29	31	31	30
35-39	26	29	31	30	29
40-44	26	26	29	28	27
<i>To eller flere tidligere svangerskapsavbrudd (%)</i>					
15-19	1	1	1	1	1
20-24	4	5	7	5	6
25-29	9	11	15	12	12
30-34	11	14	19	15	15
35-39	12	14	18	14	16
40-44	12	12	16	12	14

3.9 Barnetall blant kvinner som får utført svangerskapsavbrudd

Andelen kvinner som tidligere har født barn blant kvinner som velger svangerskapsavbrudd økte med økende alder gjennom hele perioden 1979-2003 (

Tabell 39). Over hele tidsperioden var andelen tenåringer som var uten barn på tidspunktet for svangerskapsavbruddet 95-96 %, mens andelen var økende blant kvinner 20 år og eldre. Blant kvinner som tar svangerskapsavbrudd er det en økende andel i gruppen som nærmer seg slutten av fertil alder som ikke har barn, noe som kan tyde på at flere kvinner har valgt et liv uten barn.

Tabell 39

Prosentandel kvinner med barn etter alder i femårsperioder 1979-2003, hele landet

Percentage women with children by age in five year time intervals 1979-2003, Norway

Alder/	Periode (år)				
	1979-83	1984-88	1989-93	1994-98	1999-2003
<i>Ingen barn (%)</i>					
15-19	95	96	95	95	96
20-24	68	73	70	72	74
25-29	33	41	42	41	44
30-34	12	17	21	20	23
35-39	8	9	12	11	12
40-44	7	7	9	10	10
<i>Ett barn (%)</i>					
15-19	4	4	5	4	4
20-24	22	21	23	22	21
25-29	25	26	28	29	28
30-34	15	20	22	24	24
35-39	11	14	17	18	18
40-44	7	11	14	17	16
<i>To barn (%)</i>					
15-19	0	0	0	0	0
20-24	9	6	6	6	5
25-29	32	25	23	23	21
30-34	43	41	37	37	34
35-39	38	44	42	40	38
40-44	29	38	42	40	37
<i>Tre eller flere barn (%)</i>					
15-19	0	0	0	0	0
20-24	1	1	1	1	1
25-29	10	8	7	7	7
30-34	29	21	21	20	19
35-39	43	33	29	30	31
40-44	57	44	35	34	37

4 Abortutviklingen i de andre nordiske landene

I praksis gjelder selvbestemt abort over hele Norden.

Som i Norge, har kvinner i Danmark rett til selvbestemt abort innen utgangen av 12. svangerskapsuke (3). Svenske kvinner har tilgang til fri abort frem til utgangen av den 18. svangerskapsuken (4). I følge abortlovene i Island og Finland må kvinner ha skriftlig tillatelse fra to leger for å kunne få gjennomført abort innen 12. svangerskapsuke, men i praksis blir alle søknader om avbrudd i første trimester innvilget (5). I alle de nordiske landene kan senere svangerskapsavbrudd innvilges etter behandling i nemnd.

Utviklingen i de generelle abortratene har vært forskjellig i de nordiske landene (Tabell 40). Norge og Finland har hatt svakt nedadgående rater, i Danmark har ratene gått betydelig tilbake, Sverige har hatt relativt stabile rater, mens ratene for Island har økt.

Finland har hatt de laveste abortratene i Norden helt siden midten av 1980-årene. I 1979 og 1984 var det liten forskjell mellom abortratene i Sverige og Danmark, men fra 1989 har Sverige hatt Nordens høyeste abortrater. I 2003 var ratene i Sverige nesten dobbelt så høye som ratene i Finland. Norge har i hele perioden hatt en mellomposisjon når det gjelder abortrater sammenliknet med de andre nordiske landene.

Tabell 40

Aldersjusterte abortrater¹ i de nordiske land 1979, 1984, 1989, 1994, 1999 og 2003² (per 1 000 kvinner 15-44 år)

*Age-adjusted abortion rate in the Nordic countries, 1979, 1984, 1994, 1999 and 2003
(per 1 000 women 15-44 years)*

	År					
	1979	1984	1989	1994	1999	2003
Danmark	20,6	17,9	18,4	15,5	14,8	14,7
Finland	13,8	11,7	11,4	9,4	10,6	10,6
Island	9,3	12,4	10,7	12,2	14,6	-
Norge	16,5	15,1	16,6	15,1	15,3	15,0
Sverige	20,2	17,5	21,2	18,3	18,0	20,0

¹Justert for endringer i alderssammensetning med kvinner 15-44 år bosatt i Norge per 31.12.2003 som referansepopulasjon

²Data mangler for Island i 2003

Innenfor alle aldersgruppene har Danmark hatt fallende abortrater og Sverige konstante abortrater (Tabell 41). Abortratene i Island har økt i alle aldersgrupper opp til 30 år. Finland og Norge har hatt fallende rater for tenåringsjenter, Finland også for kvinner 20-24 år. I 1999 og 2003 hadde Finland lave abortrater for de eldste kvinnene sammenliknet med de andre nordiske land.

Tabell 41**Abortrater per 1 000 kvinner, de nordiske land 1979, 1984, 1989, 1994, 1999 og 2003***Abortion rates per 1 000 women, the Nordic countries 1979, 1984, 1989, 1994, 1999 and 2003*

	1979	1984	1989	1994	1999	2003
<i>15-19 år</i>						
Danmark	22,5	17,4	17,6	15,1	14,0	14,7
Finland	19,5	16,9	17,2	10,7	14,1	15,2
Island	13,4	16,5	12,5	15,5	21,4	-
Norge	21,9	18,4	18,5	15,0	16,2	13,3
Sverige	22,3	18,0	24,8	17,9	19,0	24,4
<i>20-24 år</i>						
Danmark	29,3	29,2	32,1	23,4	20,4	21,0
Finland	20,2	18,7	18,5	14,5	15,6	16,9
Island	13,3	21,1	18,0	21,6	25,0	-
Norge	24,5	25,5	31,2	25,7	27,0	27,2
Sverige	27,5	26,3	35,4	28,0	26,6	31,0
<i>25-29 år</i>						
Danmark	24,8	22,7	25,4	21,3	18,7	18,0
Finland	13,6	11,1	12,8	13,0	13,7	12,2
Island	10,1	13,8	12,0	14,2	19,1	-
Norge	18,4	17,6	22,9	21,4	20,2	20,2
Sverige	23,4	20,4	26,1	24,5	22,5	23,9
<i>30-34 år</i>						
Danmark	21,9	18,3	19,1	18,2	18,5	17,2
Finland	12,1	9,8	9,4	10,0	11,0	10,6
Island	8,7	11,1	11,9	11,3	12,7	-
Norge	15,4	14,3	15,5	16,2	15,8	15,5
Sverige	20,8	18,1	20,5	20,1	20,4	20,5
<i>35-39 år</i>						
Danmark	18,1	14,5	13,4	11,6	13,5	13,4
Finland	10,4	9,4	7,8	6,3	7,7	8,0
Island	11,6	8,8	7,5	9,0	9,4	-
Norge	12,7	11,1	10,5	10,3	10,8	11,5
Sverige	17,7	15,1	15,6	14,4	14,9	15,6
<i>40-44 år</i>						
Danmark	9,1	7,3	5,6	4,8	4,7	5,2
Finland	9,1	6,5	4,9	3,2	2,9	2,9
Island	-	5,4	4,2	3,9	3,6	-
Norge	8,2	6,1	4,7	4,1	4,5	4,6
Sverige	11,2	8,8	8,4	7,1	6,4	7,3

5 Diskusjon

5.1 Datagrunnlaget

Denne rapporten bygger data om alle svangerskapsavbrudd innmeldt til Statistisk sentralbyrå i perioden 1979-2003. Dette er den mest komplette abortstatistikken som finnes i Norge. Det årlige antallet svangerskapsavbrudd angitt i denne rapporten er noe lavere enn de totale tallene fra Statistisk sentralbyrå, da vår rapport kun omfatter svangerskapsavbrudd blant kvinner 15-44 år. En annen kilde til avvik mellom våre data og data fra Statistisk sentralbyrå er at vi har beregnet alder for kvinnen som differansen mellom år for inngrep og fødselsår, mens Statistisk sentralbyrå benytter alder ved dato for inngrepet. Graden av kompletthet i dataene var høy. Selv om det manglet opplysninger fra år til år om data for sivilstand, barnetall og tidlige svangerskapsavbrudd, var manglende data nokså jevnt fordelt over de ulike aldersgruppene og årene. Manglende data har derfor hatt liten påvirkning på våre analyser av utviklingstrekk.

5.2 Nedgang i antall svangerskapsavbrudd

Det årlige antallet svangerskapsavbrudd har variert fra i underkant av 14 000 til i overkant av 16 000 i løpet av de 25 årene som er gått siden lov om selvbestemt abort ble innført. Antallet kvinner i de aktuelle aldersgruppene har variert mye over denne perioden, og disse tallene gir derfor liten informasjon om utviklingen i hyppigheten av svangerskapsavbrudd. Totalt sett har det vært en økning på over 12 % i antallet kvinner i fertil alder (15-4 år) i løpet av perioden 1979-2003, mens det årlige antallet svangerskapsavbrudd har gått tilbake med over 4 %.

Disse endringene reflekteres i nedgang i abortratene (antallet svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner). Nedgangen skyldes først og fremst nedgang i ratene for ugifte kvinner i aldersgruppene 15-19 år og 25-29 år. I disse aldersgruppene har tilbakegangen i abortratene vært på henholdsvis 23 % og 21 %. Det ble observert økende abortrater blant de yngste gifte kvinnene (15-24 år), men dette påvirker ikke den totale abortraten lite da det er få gifte kvinner i disse aldersgruppene. I de andre aldersgruppene av ugifte og gifte kvinner har ratene vært konstante eller svakt nedadgående.

Nedgangen i abortratene for tenåringer viser at arbeidet med forebygging av uønskede svangerskap har vært vellykket i denne aldersgruppen. Abortratene har i hele perioden vært høyest i aldersgruppen 20-24 år. Abortratene for denne aldersgruppen har vært nokså stabile over hele 25-årsperioden. Flere tiltak rettet mot unge voksne i det forebyggende arbeidet mot uønskede svangerskap kan bidra til at det totale antallet svangerskapsavbrudd i Norge går ytterligere tilbake.

5.3 Kulturelle forskjeller

Denne rapporten viser at svangerskapsavbrudd har klare kulturelle utviklingstrekk. De kulturelle trekkene ved svangerskapsavbrudd avspeiles i de store fylkesvise forskjellene i abortratene. I løpet av studieperioden er forskjellene fylkene blitt mindre, men fortsatt har Oslo og Finnmark de høyeste abortratene, og Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland de laveste abortratene i landet. Slike forskjeller gjør seg gjeldende innenfor alle aldersklassene av kvinner. Kulturelle forskjeller er også påvist i våre naboland, med store variasjoner mellom amtene i Danmark (3), länenene i Sverige (4) og lääni i Finland (6).

I et nordisk perspektiv har abortratene i Norge vært relativt stabile og stort sett lavere enn i Danmark og Sverige, men høyere enn på Island og i Finland. Det siste tiåret har ratene i Danmark og Norge vært svært like. I et globalt perspektiv er abortforekomsten i Norge lav, men både Belgia og Nederland har abortrater som er betydelig lavere enn våre (rundt 7 per 1 000 kvinner

15-44 år) (7). I USA er forekomsten av tenåringsaborter mye høyere (i overkant av 20 per 1 000 for 15-17-åringer og rundt 50 per 1 000 for 18-19-åringer i perioden 1990-96) (8).

5.4 Svangerskapsavbrudd avgjort ved nemndbehandling

Antallet svangerskapsavbrudd behandlet i nemnd har vært stabilt i alle år etter 1979, og har ligget mellom 400 og 500. I underkant av 3 % av alle utførte svangerskapsavbrudd blir utført etter 12. svangerskapsuke. I løpet av perioden har det vært en forskyvning fra sosial til eugenisk indikasjon for innvilgelse av andre trimester abort. Dette gjør seg først og fremst gjeldende fra midten av 1980-tallet da omfanget av fosterdiagnostikk økte.

I Danmark har kvinner rett til selvbestemt abort innen utgangen av 12. svangerskapsuke, mens kvinner i Sverige har denne retten frem til utgangen av 18. svangerskapsuke. I 2003 ble 4 % av svangerskapsavbrudd i Danmark (3) og 6 % av svangerskapsavbrudd i Sverige (4) gjennomført etter 12. svangerskapsuke.

5.5 Gjentatt svangerskapsavbrudd

Data i denne rapporten viser at blant kvinner som gjennomfører svangerskapsavbrudd har en stor andel tatt en eller flere aborter tidligere. Allerede blant kvinner 20-24 år har nærmere 30 % tatt minst én bort tidligere og andelen er økende med økende alder. I en tidligere rapport har vi tatt for oss hyppigheten av gjentatt abort blant kvinner i Sør-Trøndelag (9). Blant kvinner som tok siste første svangerskapsavbrudd i perioden 1995-98 hadde om lag 8 % tatt en ny abort i løpet av de første to årene etter inngrepet. Disse dataene viser at kvinner som har vært gjennom ett svangerskapsavbrudd har høy risiko for å oppleve et nytt uønsket svangerskap. Dette gir klare holdepunkter for at kvinner som gjennomgår svangerskapsavbrudd bør følges opp med tilpasset prevensjonsveiledning.

5.6 Svangerskapsavbrudd og tidligere barnefødsler

I foreliggende rapport har vi vist at de aller fleste unge kvinnene som gjennomfører svangerskapsavbrudd er uten barn på tidspunktet for aborten, mens de aller fleste kvinner 30 år og eldre har barn fra før.

Data fra intervjustudier viser at de yngste kvinnene oftest gjennomfører svangerskapsavbrudd fordi de ønsker å utsette tidspunktet for barnefødsler, mens de eldste kvinnene gjennomfører svangerskapsavbrudd for å begrense antallet barn de skal ha omsorg for (10). Også i en tidligere registerstudie har vi vist at blant gravide, gifte/samboende kvinner øker risikoen for å velge svangerskapsavbrudd sterkt med antall barn fra før (2).

5.7 Svangerskapsavbrudd og prevensjonsbruk

Andelen gravide tenåringsjenter som valgte abort økte fra 72 % i 1990 til 78 % i 2000-02 (2), samtidig som fødselstallene i denne aldersgruppen sank fra 12 til 8 per 1 000. De lave fødsels- og abortratene vitner om god prevensjonsbruk blant norske tenåringsjenter. Til sammenlikning blir amerikanske tenåringer langt oftere gravide enn de norske (8), med fødselsrater i underkant av 40 per 1 000 for 15-17-åringer og hele 90 per 1 000 kvinner for 18-19-åringer (1990-96).

Antallet steriliseringer blant kvinner i Norge sank brått etter at egenandelen for sterilisering økte til over 6000 kroner 1. januar 2002 (11). Det ble ikke observert noen økning i abortratene for kvinner i de aldersgruppene hvor sterilisering som prevensjonsmetode er mest aktuell (35 år og eldre) etter dette. Prevensjonsbevisstheten blant norske kvinner er høy (12) og volumet av steriliseringer var lavt også før 2002 i forhold til antallet seksuelt aktive kvinner. En undersøkelse fra tidlig i 1990-årene viste at det oppstod få graviditeter blant kvinner som stod på venteliste for sterilisering (13). Heller ikke da over 60 000 kvinner skiftet p-pille over en tremåneders periode vinteren 1995-96 ble det observert noen økning i abortratene (14), noe som understreker den høye prevensjonsbevisstheten blant norske kvinner.

6 Konklusjon

Denne rapporten viser nedgang i abortratene etter 1979. Nedgangen har vært mest markert blant tenåringsjentene. I hele perioden har abortratene vært høyest og nokså stabile for kvinner i aldersgruppen 20-24 år. De fylkesvise forskjellene i abortrater har blitt mindre i løpet av studieperioden, men gjør seg fortsatt gjeldende. I 2003 var abortratene i Norge omtrent på samme nivå som i Danmark og Island. Videre er de norske abortratene lavere enn de svenske, men høyere enn de finske. Rapporten viser også at ved uplanlagt svangerskap benyttes svangerskapsavbrudd som middel for å utsette tidspunktet for å få barn blant unge jenter, og som middel for å begrense familiestørrelsen blant kvinner med flere barn fra før. Blant kvinner som tar svangerskapsavbrudd er det mange som har tatt abort tidligere.

Det forebyggende arbeidet mot uønskede svangerskap har i stor grad vært rettet mot tenåringsjenter og har gitt utslag i reduserte abortrater blant de yngste kvinnene. Økt fokusering på kvinner i aldersgruppen 20-24 år og tiltak rettet mot kvinner som allerede har gjennomført et svangerskapsavbrudd kan bidra til en ytterligere nedgang i aborttallene i Norge.

7 Referanser

- (1) Skjeldestad FE. 20 år med selvbestemt abort - hva viser aborttallene. Trondheim: SINTEF Unimed 2000. Rapport nr STF78 A00251.
- (2) Bakken IJ og Skjeldestad FE. Kvinners valg av svangerskapsavbrudd. Betydning av sivilstand, paritet og alder. Trondheim: SINTEF Helse 2004. Rapport nr STF78 A032501.
- (3) Legalt provokorede aborter 2003, (foreløbig opgørelse). København: Sundhedsstyrelsen; 2004. Rapport nr 20.
- (4) Aborter 2003. Stockholm: Socialstyrelsen Epidemiologiskt Centrum 2004. Rapport nr 2004-42-9.
- (5) Knudsen LB, Gissler M, Bender SS, Hedberg C, Ollendorff U, Sundstrom K et al. Induced abortion in the Nordic countries: special emphasis on young women. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2003; 82:257-68.
- (6) Kosunen EA, Vikat A, Gissler M, Rimpela MK. Teenage pregnancies and abortions in Finland in the 1990s. *Scand J Public Health* 2002;30:300-5.
- (7) Henshaw SK, Singh S, Haas T. The incidence of abortion worldwide. *Int Fam Plann Persp* 1999;25:S30-S38.
- (8) Ventura SJ, Mosher WD, Curtin SC, Abma JC, Henshaw S. Highlights of trends in pregnancies and pregnancy rates by outcome: estimates for the United States, 1976-96. *Natl Vital Stat Rep* 1999;47:1-9.
- (9) Bakken IJ og Skjeldestad FE. Fastlegeordningen og svangerskapsavbrudd - bedre profylaktisk forebygging? Trondheim: SINTEF Helse 2004. Rapport nr STF78 A032503.
- (10) Skjeldestad FE. Personlige grunner for valg av svangerskapsavbrudd. Trondheim: SINTEF Helse 2004. Rapport nr STF78 A0032504.
- (11) Schøyen U, Bakken IJ og Skjeldestad FE. Steriliseringshyppighet i Norge før og etter innføring av egenandel. Trondheim: SINTEF Helse 2005. Rapport nr STF78 A042501.
- (12) Skjeldestad FE. Choice of contraceptive modality by women in Norway. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1994;73:48-52.
- (13) Arntzen E, Skjeldestad FE. På venteliste for sterilisering - kva skjer. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1991;111:1381-3.
- (14) Skjeldestad FE. P-pillesal, fødsler og svangerskapsavbrot før og etter "Marvelon-saken". *Tidsskr Nor Lægeforen* 2000;120:339-44.

